

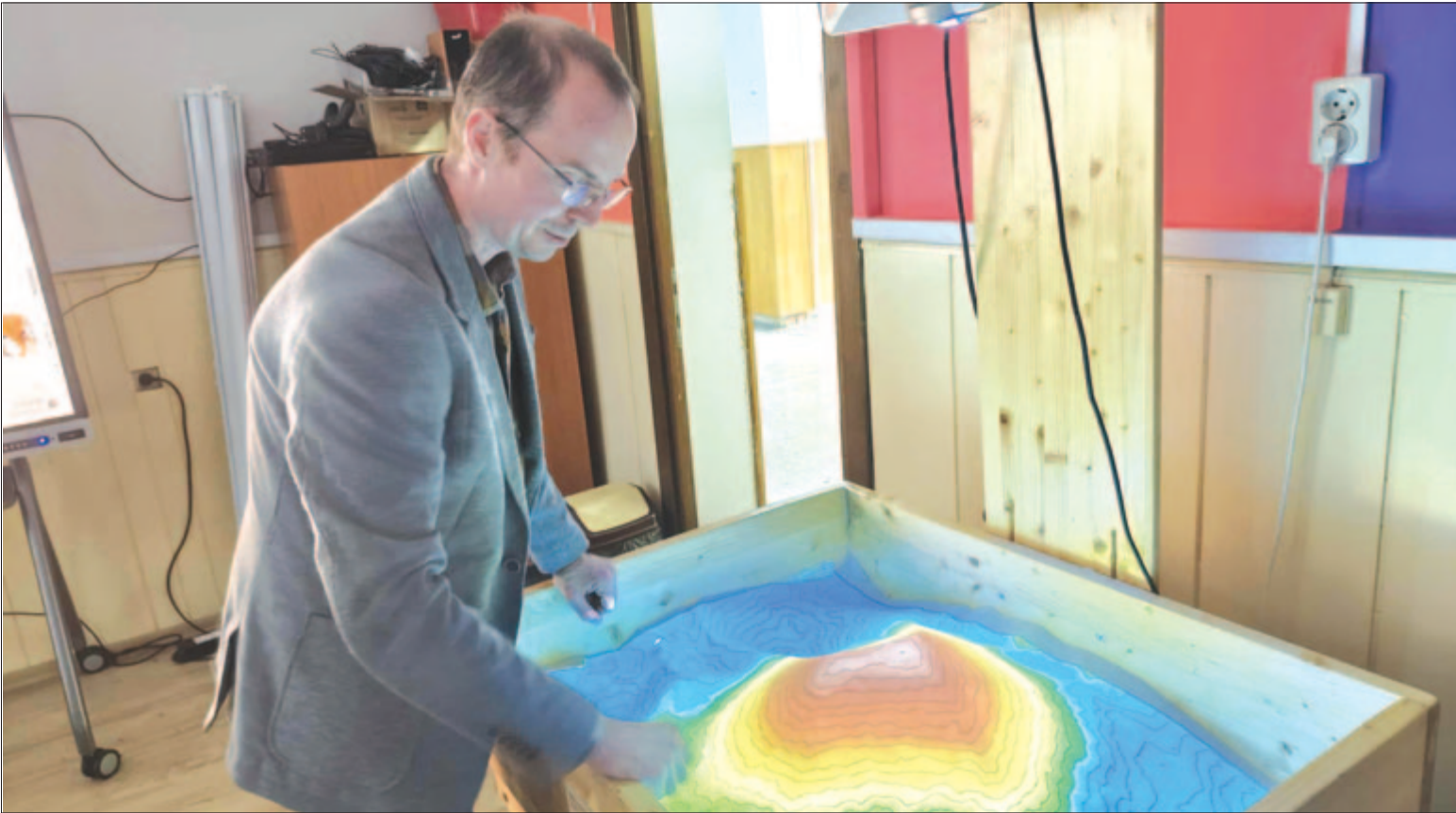
NÉPÚJSÁG

2025. november 6.,
csütörtök
LXXVII. évfolyam
252. (22118.) sz.
Ára: 4⁰⁰ lej
(előfizetőknek 3⁰⁰ lej)

K Ö Z É L E T I N A P I L A P

Egy igazgató, aki nap mint nap bebizonyítja:

Az oktatás lehet gyerekbarát is

Fotó: Menyhárt Borbála

Szabadtéri „osztályterem”, mászófal, erőgépek, ping-pong és teqball-asztal az udvaron, a folyóson szünetekben szól a zene, és köszöntik az aznapi születésnapos diákokat és tanárokat, a falakon a tanulók fotói, akik kiemelkedő teljesítményeket értek el különböző területeken, a tanári szobában színes fotelek, a falon a természetet idéző tapéta meg egy jópofa fogas, ahol a pedagógusok kávéscsészéi lógnak. Egy kellemes környezetben

ugyanis bárki szívesebben végzi a dolgát – vallja Körtesi Sándor, (fotón) a marosvásárhelyi 7-es számú iskola igazgatója, aki mindent megtesz annak érdekében, hogy a gyerekek, valamint pedagóguskollégái szívesen járjanak iskolába.

Menyhárt Borbála

(Folytatás a 10. oldalon)

Ne feledje
idejében megújítani
előfizetését!
Ha előfizet, biztosan
kézhez kapja,
olcsóbban,
mint ha
megvásárolná!

Jogorvoslás a COVID-oltás okozta egészségkárosodásért

A legfontosabb üzenete ennek a döntésnek az, hogy elviekben mindenki, aki valamilyen egészségkárosodást tapasztal, az pert indíthat.

4.

„Honolulu, az ezerarcú mesefalu”

A világtörténelem sorsfordító helyszínének érdekességeit kerestük fel a Pearl Harbor nemzeti emlékhelyet.

6.

Időnk arra van, amire időt szánunk

Annyit halljuk, hogy nincs időm, hogy felgyorsult a világ, hogy sokkal több a kihívás, kevesebb az időnk, annyifelé kell rohanni.

7.

AKTUÁLIS

Parlamenti karcsúsítás

Vajda György

A napokban megkezdte munkáját az a 15 tagú parlamenti különbizottság, amely a romániai választási rendszer reformját készíti elő. Ennek kapcsán ismét téma volt a parlamenti létszám csökkentése, amely évekkel ezelőtt már felmerült, de a reformot elnapolták. Most a gazdasági megfontolások miatt ismét terítéken van. Az egyik elképzelés szerint 300-ra csökkentenék a jelenlegi létszámot. Köztudott, hogy Románia 2008-ban tért át az arányos választási rendszerről egy sajátos egyéni választókerületi rendszerre, amely többletmandátumokkal próbálta a szavazatarányos politikai képviseletet is biztosítani. A kompenzációs módszer látványos kudarchoz vezetett 2012-ben, amikor emiatt csaknem 600-ra emelkedett a korábban 470 tagú román törvényhozás létszáma. A létszámcsökkentés előnytelen helyzetbe hozná az RMDSZ-t, ugyanis, ha például kétszáz főre csökkentenék az alsóház létszámát, és abban a hatszázaléknyi magyarság 12 törvényhozóval képviseltetné magát, akkor arányos képviselethez jutna ugyan, de politikai súlya jelentősen kisebb lenne a 18 tagú kisebbségi frakciónál, holott a romániai kisebbségek több mint felét a magyarság teszi ki. Például a szenátusban a magyar érdekképviselet politikai súlyát azért veszélyeztetné a karcsúsítás, mert elveszítheti az önálló frakcióhoz való jogot. Ehhez ugyanis legalább hét szenátor kell, de egy száztagú felsőházban a magyarság nem számíthat hatnál több mandátumra. Ezért az RMSZD támogatná a pusztán arányos rendszerhez való visszatérést és az önkormányzatoknál a bejutási küszöb 3 százalékra csökkentését, de a parlament alsóházának kétszáz főre csökkentését nem.

Hogy közérthetőbb legyen, elmondhatjuk: minél alacsonyabb létszám-ban van jelen a romániai magyarság közképviselete a politikai döntéshozatalban, jogalkotásban, annál nehezebben lehet kivívni jogainkat,

(Folytatás a 3. oldalon)

OPTICA OPTOFARM

SZEMÜVEGLENCSE-KEDVEZMÉNY EGYETEMISTÁK SZÁMÁRA -20%

2025. október 1. – november 30. között a készlet erejéig

Marosvásárhely

STÍLUS ÉS KÉNYELEM – MIND EGY HELYEN!

*További részletek az üzletekben vagy www.optofarm.ro

NOVEMBER

6

CSÜTÖRTÖK

A nappal hossza: 9 óra 51 perc

Ma LÉNÁRD,

holnap CSENGER, REZSŐ napja

Az év 310. napja, hátravan 55 nap

IDŐJÁRÁS

Többnyire napos

Hőmérséklet:

max.: 14 °C

min.: 4 °C

naptár

Isten éltesse!

CSENGER: ismeretlen eredetű régi magyar személynév.

REZSŐ: a Roger név magyar változata, amit a nyelvújítás során hoztak létre az ismeretlen eredetű Rézső, Réső családnévből.

VALUTAÁRFOLYAM	
BNR: 2025. november 5.	
1 €	5,0851 lej
1 \$	4,4290 lej
100 Ft	1,3118 lej
1 g arany	565.0116 lej

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 72-es iroda, naponta 9–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0728-082-259.

M E G Y E I H Í R E K

Forgalmi változás, újabb egyirányú utcák Marosvásárhelyen

November 6-tól, mától néhány utcában új forgalmi rend lép életbe. Egyirányú lesz a Kaptatós és a Cseresznyés utca a Dózsa György utcától a 1848. út felé, továbbá egyirányú lesz a Dévai utca az 1848. úttól a Kaptatós utca irányába. Kétirányú marad a Kaptatós utca egy szakasza a Dévai utcától a Cseresznyés utcáig. A változtatásokat a közlekedési bizottság és a rendőrség is jóváhagyta – közölte a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal.

Gorkij a Nemzeti Színházban

November 6-án, csütörtökön és 7-én, pénteken 19.30-kor A nap gyermekei című, Maxim Gorkij művéből készült előadás látható a Kisteremben, Botos Bálint rendezésében.

Katalógusbemutató a Bordi András- emlékkiállításon

Újabb művészeti eseménynek ad otthont november 6-án, csütörtökön 18 órától a marosvásárhelyi Bernády Ház. A Bordi András 120 című emlékkiállítás színhelyén a tárlat anyagát bemutató katalógus kerül közönség elé. A Maros Megyei Múzeum égisze alatt megjelentetett, átfogó, színes kiadványról a két szerzőt, Portik Blénessy Ágotát és Nagy Miklós Kundot Oniga Erika művészettörténész kérdezi. A 82 festményt a földszinten és az emeleti galériában is felvonultató kiállítás a napokban még megtekinthető.

Átadják a Szalman Lóránt- és Szabó Csaba-emlékdíjakat

November 6-án, csütörtökön 17 órától a marosvásárhelyi Hagyományok Háza Bartók Béla hangversenytermében idén is átadják a Szalman Lóránt- és Szabó Csaba-emlékdíjakat. A Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem Zene-művészeti Tanszékének tavaly végzett hallgatói közül azok részesülnek az elismerésben, akik tanulmányaik során kiemelkedő teljesítményt nyújtottak. A Szalman Lóránt-emlékdíjat idén Kiss Nikolettá veheti át karvezetői felkészültsége elismeréseként, míg a Szabó Csaba-emlékdíjat Liszt vallásossága élete és alkotásai tükrében című tudományos dolgozatáért Nagy Szilvia-Csilla kapja.

Véres kardot hoztam – tudásszomjoltó a G Caféban

Az EMKE Maros megyei szervezete új, kötetlen tudomány-népszerűsítő rendezvénysorozatot indít, amelynek első alkalmát november 6-án, csütörtökön 19 órától tartják a marosvásárhelyi G Caféban Véres kardot hoztam? címmel. Sashalmi Fekete Tamás, a Magyarságkutató Intézet Történeti Kutatóközpontjának ügyvivő szakértője, a középkori harcművészet, a fegyverhasználat és a székelység hadtörténetének elismert kutatója a székelyföldi, illetve erdélyi kardleletekről tart előadást, amit a témához kapcsolódó beszélgetés követ. A belépés ingyenes. Támogatók: Communitas Alapítvány, a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.

Hírszerkesztő: Mezey Sarolta

Transzilvanizmusok

Megjelent a Korunk 2025. novemberi száma

1924-ben indult Kolozsváron az Erdélyi Szépmíves Céh, az erdélyi magyar irodalom reprezentatív kiadója, száz éve kezdett szerveződni az az írócsoport, akiket „helikoni írók” néven ismer az irodalomtörténet. A csoport eszmei háttéréről, a transzilvanizmusról az elmúlt években Boka László szerkesztésében született új kézikönyv, és időről időre újra a politikai érdeklődés homlokterébe is kerül. A Korunk tematikus lapszáma a téma irodalmi, politikatörténeti, színházi, képzőművészeti vonatkozásait vizsgálja, esettanulmány-szerűen német és román kulturális kölcsönhatásokkal is foglalkozik. Boka László bevezető tanulmánya a transzilvanizmus történeti változatait és időben változó megközelítéseit foglalja össze átfogó módon. Bárdi Nándor egy Balázs Imre Józseffel folytatott beszélgetésben pontosan dokumentáltan tárgyalja a két világháború közti politikai erdélyiség meghatású modelljeit. Antal Balázs a (neo)transzilvanilvanista erdélyi magyar irodalom-vonulat egyfajta alternatívájáról, az erdélyi abszurdról ír, Tompa Andrea pedig amellettt érvel tanulmányában, hogy

zói: Albu-Balogh Andrea, Bocskor-Salló Lilla, Demény Péter, Filep Tamás Gusztáv, Karácsonyi Zsolt, Keszthelyi György, Lőrincz Ildikó, Vincze Ferenc. A lapszám képanyaga Kolozsi Tibor alkotásainak reprodukcióiból állt össze.

RENDEZVÉNY

Szól a kakas már – Muzsikás-koncertturné

Az Erdélyi Hagyományok Háza Alapítvány Őshonosok a hazában – európai kisebbségek népművészete című programsorozata a Kárpát-medence és Európa őshonos közösségeinek gazdag kulturális örökségét és hagyományait mutatja be. A sorozat a Kárpát-medence zenei sokszínűségét tárja fel. Ennek jegyében a világhírű Muzsikás együttes és Kacsó Hanga Borbála a magyar népzene mellett a hagyományos zsidó népzene autentikus hangzásvilágát is bemutatja. A Muzsikás együttes erdélyi turnéjának első állomása a marosvásárhelyi Vártemplom, ahol november 7-én, pénteken 19 órától koncertezik, majd ezután Sepsiszentgyörgyön, Csíkszeredában és Kolozsváron lép fel. Az eseményeken a részvétel adományalapú.

Újraindul a Beszélő Könyvek sorozat

November 7-én, pénteken 17 órától kerül sor a Teleki–Bolyai Könyvtár freskós termében a Beszélő Könyvek sorozat újabb évadának első előadására. Fónagy Zoltán törtéénsszel, az ELTE BTK Új- és Jelenkori Magyar Történeti Tanszékének oktatójával az esemény házigazdája, Lázok Klára beszélget. A provokatív címmel ellátott beszélgetés – Mi közünk a reformkorhoz? – azokat a kérdéseket feszegeti, amelyek a Széchenyi, Kossuth és Wesselényi Miklós által fémjelzett korszakot az erdélyi történelem szempontjából is kiemelkedően fontossá avatják. A Beszélő Könyvek sorozat a Teleki–Bolyai Könyvtárban fellelhető dokumentumokra támaszkodva az erdélyi reformkor különböző, művelődéstörténeti szempontból fontos részleteit mutatja be a 19. század eleji színjátszástól az irodalmi életig, a korabeli utazási élményektől a kor divatjáig. A Teleki Téka freskós termében havonta rendezendő eseményekre mindenkit szeretettel várnak.

Fehérvári Lajos könyvbemutatója

November 7-én, pénteken este 6 órától a Studium HUB nagytermében (Bolyai tér 15. szám) Fehérvári Lajos marosvásárhelyi szerző Szenvedő szeretet című regényét mutatják be. A Juventus Kiadó gondozásában megjelent alkotást dr. Kovács Levente egyetemi tanár és dr. Kusztos Bálint Etelka irodalomtanár méltatja, közreműködik Kilyén Ilka színművész, Szabó Előd előadóművész és Lázár Buki fotós.

27. Dávid Ferenc-emlékzarándoklat

A Magyar Unitárius Egyház, az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet, valamint a Délnyugat-erdélyi Uni-

tárius Szórványegyházközség november 8-án, szombaton 27. alkalommal szervez zárandoklatot Dévára az Erdélyi Unitárius Egyház alapítója és püspöke, Dávid Ferenc emlékére. Az ünnepi alkalomra minden felekezetből várják a híveket. A program 12 órakor imával kezdődik a dévai vár alatti téren, innen indul a zárandoklat a várba, ahol 13 órakor kezdődik az istentisztelet. Szolgálnak: dr. Koppándi Botond Péter, a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet tanára és Tatár Ágnes Tekla ürmösi lelkész. 14 órakor köszöntőbeszédnek hangzanak el, majd gyertyagyújtás, valamint a virágok és koszorúk elhelyezése következik az emlékcellánál. 15.30-kor a zárandoklat résztvevői a várból a dévai unitárius gyülekezet imaházába (Lucian Blaga utca 14. szám) vonulnak, ahol szeretetvendégség lesz. A vár alatti térről felvonó indul a várba mindazok számára, akiknek a gyaloglás nehézséget jelent.

Keresztutak – könyvbemutató Szászrégenben

November 11-én, kedden 18 órától az Eugen Nicoară városi művelődési ház kistermében mutatják be Vajda György Keresztutakon című kisregényét. A szerzővel Fábíán András György beszélget. A rendezvény szervezői, házigazdái a Humana Regun Egyesület és a Titánzene Kulturális Egyesület.

Reflexiók a MOGYE múltjáról

A magyar tudomány napja Erdélyben rendezvény-sorozat keretében, az Erdélyi Múzeum-Egyesület Orvos-és Gyógyszerésztudományi Szakosztálya november 11-én délután 5 órától a Bernády Házban Nyolcvanéves a marosvásárhelyi magyar nyelvű orvoseképzés: A gyógyítás és tudomány nyomában – reflexiók a MOGYE múltjáról címmel emlékülést szervez.

Adventi koncert

Nemes Tibor színművész-énekes és barátai adventi koncertjére december 14-én 19 órától kerül sor a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház nagytermében. Nemes Tibor tavaly már bizonyított, több mint 1300 néző előtt mutatta be adventi koncertjét a Kultúrpalota Nagytermében. Idén újra színpadra lép zenésztársaival: Máthé Péter zongora-, Simó Péter nagybőgő-, Szász Hunor és Pethő Csaba gitár-, Iszlai Tamás dobművésszel, Mikita Dorka Júlia színművésznővel, hogy egy meghitt est keretében hangolja rá a közönséget az év legszebb és legmélyebb ünnepe – a karácsonyra. Az előadás rendezője Nemes Tibor, zenei vezető Pethő Csaba. Az esemény bevételével a Divers Egyesületnek A város segít című programját támogatják.

NÉPÚJSÁG

MAROS MEGYEI NAPILAP

Kiadja az IMPRESS KFT.

FŐSZERKESZTŐ:

Karácsonyi Zsigmond

FŐSZERKESZTŐHELYETTES:

Vajda György

LAPSZERKESZTŐ:

Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy-Bodó Szilárd, Nagy Miklós, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálósy Piroška, Szeredai Vivien. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Szabó Ivett. **TÖRDELÉS:** Donáth-Nagy György, Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi. **FŐKÖNYVELŐ:** Nagy Melinda. **REKLÁM-LAPTERJESZTÉS:** Madaras Éva Adrienn. **APRÓHIRDETÉS:** Petres Emília. Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujsag.ro **SZERKESZTŐSÉG:** 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujsag.ro **E-mail:** nepujsag@e-nepujsag.ro **Telefon:** titkárság: 0265-266-780; tel/fax: 0265-266-270. **Nyomda:** Palatino. A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével. **Előfizetés a postahivatalokban, a postásoknál és a szerkesztőségben:** tel. 0728-082-259. **Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje:** hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15, péntek: 9–14 óra között, szombat, vasárnap: zárva.

642357800069

ISSN 1220-3475 (print);

ISSN 1584-3238 (online)

Elhunyt Jenei Imre futballedző

Szerdán 88 éves korában elhunyt Jenei Imre, a román futballválogatott volt edzője, aki 1986-ban BEK-győzelemig vezette a bukaresti Steaua csapatot – adta hírül közösségi oldalán az FC Bihar.

Jenei Imre 1937. március 22-én, az Arad megyei Bélegregyen (Agrisu Mic) született. Itt kezdett futballozni, az In-dagrara gyerekcsapata után az Aradi UTA (későbbi nevén Flamura Roşie) egyesületéhez került kilencévesen, a klub színeiben mutatkozott be a román élvonalban. Az aradiakkal két bajnoki címet nyert, majd 20 évesen átigazolt a bukaresti CCA-hoz, a későbbi Bukaresti Steauához, amellyel további három bajnokságot nyert Romániában – összesen 12 évet húzott le 1957 és 1969 között, majd országot és csapatot váltott: a török Kaiserspor játékosá lett, az aktív futballal végül ott hagyott fel 1971-ben. A román férfi-labdarúgóválogatottban 12 alkalommal szerepelt, és részt vett az 1964-es tokiói olimpián. A román csapatot a negyeddöntőben pont a magyarok győzték le 2–0-ra, Jenei azon a mérkőzésen nem léphetett pályára. Románia végül az ötödik helyen zárta az ötkarikás játékokat, a tornát pedig Magyarország nyerte, miután a döntőben 2–1-re megverte Csehszlovákiát.

Jenei Imre edzői karrierjét a Steauánál kezdte 1971-ben, eleinte csak az

utánpótláscsapattal foglalkozott, majd segédedzői minőségben felvitték őt a nagy csapathoz, amelyet 1975-ben vett át, akkor nevezték ki a bukaresti gárda vezetőedzőjének. Legnagyobb sikerét 1986-ban érte el, amikor az irányításával a Steaua hatalmas meglepetésre megnyerte a Bajnokok Ligája jogelődjét, a Bajnoksapatok Európa-kupáját. Mint ismeretes, a sevillai döntőben a Barcelo-

nát győzte le tizenegyesekkel, a román csapat kapusa, Helmuth Duckadam óriási bravúrt mutatott be: a párbajban mind a négy spanyol próbálkozást hárította, így övéi 2–0-ra jobbnak bizonyultak.

Négy évig edzette a román válogatottat. Irányításával a csapat kijutott az 1990-es olaszországi világbajnokságra, ahol a nyolcaddöntőig menetelt. Jenei Imre 1992-től 1993-ig irányította a magyar válogatottat. 14 mérkőzésen hat győzelmet jegyzett, ezek mellé pedig becsúszott 4-4 döntetlen és vereség, így a magyar válogatott kispadján elkerülték az igazán nagy sikerek.

Jenei Imre – aki Bölöni László edzője is volt Romániában – később az akkor éppen szponzornéven szerepelt Videoton, a székesfehérvári Parmalat FC (1993), a görög Panioniosz (1995–1996) és az Universitatea Craiova (1996) együttesénél is dolgozott vezetőedzőként, de volt a DVSC tanácsadója is. 2017-ben Klaus Johannis, Románia köztársasági elnöke aláírta azt a rendeletet, amely szerint Jenei Imre futballszakember kiérdemelte a Románia Csillaga érdemrend lovagi fokozatát a teljes labdarúgói és edzői pályafutása elismeréseként. *(hírórsze-foglaló)*

Csoma: Egyetértünk a törvényhozók számának csökkentésével, a 300-as opcióval azonban nem

Csoma Botond, az RMDSZ képviselőházi frakcióvezetője szerdán kijelentette, hogy egyetért a törvényhozók számának csökkentésével, de azzal nem, hogy ez a létszám legtöbb 300 legyen, mivel ebben az esetben a romániai magyarok egy része képviselet nélkül maradna a parlamentben.

„Nem tudom, hogy kedden este a koalíciós ülésen valójában miről tárgyaltak. Ellentmondásos információk jelentek meg a sajtóban: egyesek szerint megállapodás született a törvényhozók számának csökkentéséről, mások szerint nem volt megállapodás. Ezért nem szeretnék nyilatkozni. Mi egyetértünk a képviselők számának csökkentésével, de a képviseletnek meg kell maradnia.

Több mint egymillió magyar él ebben az országban, és nem fogadhatjuk el, hogy olyan megyék, mint Máramaros, Szilágy vagy Kolozs képviselet nélkül maradjanak egy 300-tagú parlamentben. Nem szabad elfelejtenünk, hogy van egy nagy magyar közösség – több mint egymillió ember – „és nem fogadhatjuk el, hogy ennek a közösségnek több mint egyharmada parlamenti képviselet nélkül ma-

radjon. Ezért mondtam, hogy nem értünk egyet a 300-as opcióval” – nyilatkozta Csoma Botond a parlamentben az újságírók kérdésére.

Stefan Pălărie, a Mentsétek Meg Romániát Szövetség (USR) szenátusi frakciójának elnöke hétfőn azt állította, hogy az USR-nek a törvényhozók számának csökkentéséről szóló törvénytervezetét a felsőház hallgatólagosan el fogja fogadni, majd ezt követően a képviselőházban „bedobják egy fiók mélyére”. A szenátor azt is mondta, hogy az állampolgárok akaratának semmibe vétele „extrémizmushoz” vezet. *(Agerpres)*

Mark Rutte NATO-főtitkár Bukarestben

Nicușor Dan államelnök szerdán fogadta a Cotroceni-palotában Mark Rutte NATO-főtitkárt. A két magas rangú közméltóság magán- és hivatalos megbeszélést folytatott, majd közös sajtótájékoztatót tartottak.

A NATO-főtitkár Ilie Bolojan kormányfővel találkozott a Victoria-palotában, majd megbeszélést folytatott Mircea Abrudean szenátusi elnökkel, később pedig Sorin Grindeanu képviselőházi elnökkel is a parlamentben.

Mark Rutte NATO-főtitkár szerdán és csütörtökön tartózkodik Bukarestben, ahol részt vesz a NATO Védelmi Ipari Fórumán, és beszélni fog „a védelmi ipar teljesítményjavításának jelentőségéről”. A román elnök és a NATO-főtitkár ma,

csütörtökön együtt vesz részt a fórum munkálatain. A Nicușor Dan államfővel folytatott megbeszélések utáni közös sajtótájékoztatón a NATO főtitkára hangsúlyozta, hogy „Románia 20 éve értékes szövetséges”. Megjegyezte, hogy Románia vezető szerepet tölt be a keleti szárny „stratégiai pontjának” számító fekete-tengeri térségében. Rutte ugyanakkor nagyra értékelte az Ukrajnának nyújtott román támogatást. „Románia tisztában van a védelmi beruházások jelentőségé-

vel, és ragyogó példát mutat ezen a téren. (...) Románia befektet a NATO-ba, a NATO pedig befektet Romániába” – fogalmazott a sajtótájékoztatón.

Románia végre fogja hajtani a védelmi ipari stratégiáját – jelentette ki Nicușor Dan a Mark Rutte NATO-főtitkárral közösen tartott sajtótájékoztatón.

„Nagyon komolyan vesszük ennek a gazdasági ágazatnak az újjáélesztését” – fogalmazott az államfő, hozzátéve, hogy Románia teljesíteni fogja a NATO kéréteiben vállalt kötelezettségeit.

Mark Rutte NATO-főtitkárra választása óta először látogatott Romániába. *(Agerpres)*

Még mindig élen az AUR

A választópolgárok több mint egyharmada a Románok Egyesüléséért Szövetségre (AUR) szavazna, ha jövő vasárnap tartanák a parlamenti választásokat, és közel 50 százalék támogatná az államfő tisztségből való felfüggesztését – derül ki a CURS felmérésének vasárnap közzétett eredményeiből.

Az adatok szerint a választópolgárok 35 százaléka az AUR-ra, 24 százaléka a Szociáldemokrata Pártra (PSD), 15 százaléka a Nemzeti Liberális Pártra (PNL), 10 százaléka a Mentsétek Meg Romániát Szövetségre (USR) szavazna, ha jövő vasárnap hívnák urnákhoz a polgárokat. A Fiatal Emberek Pártjának (POT) támogatottsága 7 százalékra nőtt, míg az RMDSZ és az SOS Románia

egyenként 4 százalékon áll. A megkérdezettek 49 százaléka bevallása szerint támogatná Nicușor Dan államfő tisztségéből való felfüggesztését, 41 százalék ellenezne ezt, 10 százaléknak nincs véleménye erről a kérdésről. A felmérésből az is kiderül, hogy az AUR szavazóinak 75,2 százaléka, illetve a POT szavazóinak 72,2 százaléka támogatná az államfő tisztségéből való felfüg-

gesztését. Ugyanakkor a PSD szavazótáborának a 40,6 százaléka, a PNL szavazótáborának pedig a 25,4 százaléka támogatná a kezdeményezést. A Călin Georgescu volt elnökjelölt elleni vádemelés kapcsán a válaszadók 22 százaléka úgy véli, hogy elegendő bizonyíték van az alkotmányos rend megdöntésére tett kísérlet vádjának alátámasztására, 37 százalék szerint nincs elegendő bizonyíték, 37 százalék pedig azt válaszolta, hogy nincs elegendő információjuk ennek megállapítására. A CURS felmérése október 14. és 26. között készült 1036 fős mintán, ±3 százalékos hibahattárral. *(Agerpres)*

ORSZÁG – VILÁG

Gázszag miatt evakuáltak diákokat

Gázszag miatt evakuálták kedden a Theodor Palady Műszaki Szakközépiskola diákjait – közölte Florian Lixandru, a Bukaresti Tanfelügyelőség (ISMB) vezetője az Agerpres hírügynökséggel. A főtanfelügyelő szerint az iskola vezetése úgy döntött, hogy felfüggesztik az oktatást, amíg a Distrigaz be nem fejezi az ellenőrzéseket. Florian Lixandru elmondta, hogy dél körül gázszag terjengett az iskolaépületben, ezért kihívták a Distrigaz munkatársait. A gázszolgáltató szakemberei megállapították, hogy kívülről szivárgott be gáz az épületbe. De az ellenőrzések még tartanak, és a biztonság kedvéért a diákokat hazaküldte az iskola vezetősége – részletezte. A bukaresti katasztrófavédelmi felügyelőség tájékoztatása szerint a Distrigaz gázszivárgást észlelt egy külső szelepen. „A gázt elzárták, a diákokat és az iskola személyzetét evakuálták. Az osztálytermeket is ellenőrizték, de gázszivárgást nem észleltek. Egészségi gondokról nem érkezett jelentés” – olvasható a közleményükben. *(Agerpres)*

Házkutatás az egészségügyi minisztériumban

Házkutatás volt szerda reggel az egészségügyi minisztérium néhány irodájában, a vizsgálódás hamisan kiállított szakorvosi oklevelekkel kapcsolatos – jelentette be Alexandru Rogobete. Az egészségügyi miniszter szerint 2024-ben indult a nyomozás, a legfőbb ügyészség hamisan kiállított szakorvosi oklevelek ügyében indított kivizsgálást. „Tizenkét személyről van szó, akik állítólag a Moldovai Köztársaságban végeztek el rezidensi képzésüket, holott ezek a személyek Romániában voltak alkalmazva, és valójában nem végeztek el a rezidensképzést. A nyomozás folyamatban van – számolt be a miniszter. Hozzátette: az ügyészek lezárták azokat az irodákat, amelyeket átkutatnak, ő pedig minden kért adatot és dokumentumot a legfőbb ügyészség rendelkezésére bocsát. Alexandru Rogobete leszögezte: azonnal felbontják a munkaszerződését azoknak, akik vétkesnek bizonyulnak ebben az ügyben. A páciensek életét veszélyezteti az az orvosi tevékenységet végző személy, aki nem esett át a rezidensképzésen – hangsúlyozta. Rámutatott: az egészségügyi minisztériumba minden évben benyújtanak néhány, külföldön elvégzett rezidensképzés elismerésére vonatkozó kérést, és ezek zöme a Moldovai Köztársaságból származik. Rogobete szerint ezen iratok valódiságának ellenőrzése, ellentétben az Európai Unió bármely tagországában kiállított oklevelekkel, nehézségekre ütközik. *(Agerpres)*

Parlamenti karcsúsítás

(Folytatás az 1. oldalról)

és megtartani ezeket egy olyan fenyegetettség árnyékában, amikor a szélsőséges pártok még mindig elég nagy arányban vezetik a közvélemény-kutatásokat. Törvényhozáskor a valódi iszapbirkózás nem a plémban van, hanem a szakbizottságokban, ahol arányosan kevesebb képviselő van jelen, amikor sarkalatos kérdésekről van szó. S bár a plémban is számít a szavazati arány, itt is csak egy koalícióban tudja az érdekeit érvényesíteni az RMDSZ. Ez a fajta jelenléti erő csökken, ezért kell elérni a reformtárgyalásokon azt, hogy a képviseleti jelenlét tükrözze a romániai magyar kisebbség számárányát. És ezt elég nehéz lesz kivitelezni, mert azt se felejtjük el, hogy a szélsőséges erők mellett a jelenlegi politikai pártok képviselői sem igazán „magyarbarátok”. Némiképpen javítana a helyzeten az, ha valós önkormányzat, autonómia lenne, ami azt is jelenti, hogy több döntési jogot ruházna át az állam a helyhatóságokra. Erről pedig az 1989 utáni mindenkor román politikai elit hallani sem akar, mi több, most is sokan „borsózik a háta”, ha mondjuk, meghallják a székeley himnuszt, és meglátják a kiűzött székeley zászlokat. A területi újjászervezés tervezetével sem arra törekednek, hogy a – gazdaságilag, kulturálisan és néprajzilag némiképpen együvé tartozó – egykori történelmi régiók mentén alakítsák ki a közigazgatási határokat, hanem egyelőre úgy tűnik, hogy ezzel is feldarabolnák a többségében magyarok által lakott Székelyföldet. Ha a jelenlegi elképzelés szerint csökken a parlamenti létszám, és a „következő lépésként” megvalósulna a leginkább emlegetett területi átrendezés, akkor foghatjuk a fejünket, mert a kisebbségi jogok terén rosszabb helyzetbe kerülünk, mint 1989 előtt. Ilyen kontextusban pedig nem is csodálkozom azon, hogy az Európai Bizottság miért nem fogadta el az európai őshonos kisebbségek chartáját. Ebben a perspektívában néhány évtized múlva bekerülhetünk a nagy európai népolvasztó téglalyba, és aztán énekelhetjük: „kár, hogy a magyar nyelvet nem érti senki, nem érti senki, nem is akarja megtanulni” ...

Jogorvoslás a COVID-oltás okozta egészségkárosodásért

A Legfelsőbb Bíróság döntése értelmében nemcsak a vakcina gyártóitól, hanem a román államtól is kártérítést követelhetnek azok, akik a COVID-oltás miatt egészségkárosodást szenvedtek. Az ügy előzménye az, hogy egy Szilágy megyei nő beperelte az államot, az Egészségügyi Minisztériumot, a kormányt és a vakcinát gyártó vállalatot, 100.000 eurót követelve, mert az oltás felvétele után trombózis alakult ki nála.

Nagy-Bodó Szilárd

„A legfontosabb üzenete ennek a döntésnek az, hogy elviekben mindenki, aki valamilyen egészségkárosodást tapasztal, az pert indíthat” – mondta dr. Vass Levente parlamenti képviselő, egészségügyi szakpolitikus, aki arra is rámutatott, nem kell olyan remények hajszolására biztatni a beteget, hozzátartozót vagy akár saját magunkat, aminek az eredménye egy több hónapos, éves, nehezen bizonyítható ügy, hiszen az érintettnek lehettek olyan társbetegségei, amelyek miatt valamilyen egészségkárosodást szenvedett.

Dr. Vass Levente hozzátette, hogy előbb vagy utóbb azokban az esetekben, ahol valóban hanyagság, alul- vagy felülkezelés történt, ott a törvényszék meghozza a megfelelő döntéseket, és valószínűleg az intézmények lesznek azok, amelyek valamilyen kártérítéssel kell majd az így sérült betegeket kártalanítsák.

Ugyanakkor felmerül a kérdés, hogy hogyan lehet bizonyítani azt, hogy valaki a COVID-oltás miatt szenvedett egészségkárosodást. Az Orvosi Kamaránál vannak olyan, igazságügyi orvostanra szakosodott orvosszakértők, akik, ha valós, bizonyítható sérülés történt, pró-

bálják az érintettet megfelelő kártérítésben részesíteni, ami nem kötelezően arról szól, hogy hogyan büntessünk meg valakit, emelte ki a szakpolitikus. Hozzátette, egészségpolitikusokként, orvosokként az ilyen jogorvoslási folyamatok esetében az ő szándékuk is az, ahogy egy hozzátartozónk esetében elvárnánk, hogy az állam segítsen abban, hogy növekedjen a további, egészségben eltölthető életevek száma. Minden oltásnak, minden orvosi beavatkozásnak van egy bizonyos komplikációs rátája. Ezért is jogos ezeknek a pereknek az elindítása, ha ezt nem rosszindulattal indítja a beteg, hangsúlyozta dr. Vass Levente.

Az ügy tekintetében fontos adalék, hogy eddig is lehetőségük volt a pácienseknek pert vagy kivizsgálást kérni abban az esetben, hogyha úgy ítélték meg, hogy egy oltás miatt egészségkárosodást szenvedtek.

Fesztiválélményért versenyezhetnek a középiskolások

Teljesen új kezdeményezéssel állt elő a Vibe Fesztivál: idén első alkalommal szervezik meg az Epic Class Battle-t, amelyre november 9-ig jelentkezhetnek a középiskolás osztályok.

A verseny célja, hogy a tudás mellett megmutassa, mennyit számít az összetartás, a lelkesedés és a kreatív energia, hiszen ezek teszik igazán különlegessé az osztályközösséget, mondta Rész Konrád Gergely, a Vibe fesztivál igazgatója, aki lapunknak kiemelte azt is, hogy a Vibe fesztiválra sokan gondolnak úgy, mint egy hatalmas házibulira, viszont egy házibuli akkor jó, ha mindenki ott van, aki számunkra kedves, ezért annak az osztálynak, amelyik a legjobban teljesíti a feladatokat, minden tagja, az osztályfőnököt is beleértve, belépőt kap a 2026-os Vibe fesztiválra.

A Vibe közösségi médiás felületein meg lehet találni azt, hogy pontosan milyen feltételei vannak a jelentkezésnek, illetve, hogy hol és hogyan lehet ezt megtenni. A feladatok terén több olyan is lesz, ami bizonyos értelemben a Vibe-hoz kapcsolódik, de a közelgő adventi időszakra való tekintettel olyan feladatok is lesznek, amik-

ben azt kell megmutassák a versenyző osztályközösségek, hogy mit adnak vissza a közösségüknek, hogyan figyelnek oda a tágabban vett környezetükre, sorolta a Vibe fesztivál igazgatója, aki reményét fejezte ki, hogy a verseny keretében készült videók látványosak lesznek.

Az Epic Class Battle mellett van egy másik verseny is, ami nem a közönségnek, hanem magának a

Vibe fesztiválnak szól, amelyet jelöltek a Best Medium Sized Festival, vagyis a legjobb közepes méretű fesztivál kategóriában. „Hatalmas elismerés számunkra, hogy az európai közepes méretű fesztiválok közül a Vibe-ot is jelölték” – mondta a fesztiváligazgató, aki arra is rámutatott, hogy a Vibe már kétszer is döntős volt, egyszer a legjobb új fesztivál kategóriában, egyszer pedig a fiatal szervezők által fiataloknak szervezett fesztivál kategóriában jutottak be a legjobb 5 közé. Ezúttal is a European Festival Award weboldalán lehet szavazni a Vibe-ra, de a linket a fesztivál közösségi médiás felületein is meg lehet találni.

Rész Konrád Gergely a Népiújságnak azt is elárulta, hogy már nem kell sokat várni, hogy megtudjuk azon fellépők egy részét, akik jelen lesznek a 2026-os Vibe fesztiválon. Az igazgató elmondása szerint a következő 1-2 héten közzé fogják tenni az első fellépőket. Ami a helyszínt illeti, pont ugyanaz lesz, mint az idei Vibe helyszíne, viszont a szervezők újdonságokkal készülnek. (n.sz.b.)

Gazdasági háttér nélkül nincs politikai potenciál!

Adalékok a Székelyföld területi autonómiájáról szóló, a Népiújság november 5-i lapszámában megjelent nyilatkozathoz

A címbeli kijelentést felkiáltójellel nyomatékosítom, hogy megértse – ha egyáltalán meg akarja érteni – minden autonómia-türelmetlen székely-magyar honfitárs, hogy a székelyföldi autonómia létrejötte egy felvirágoztató székelyföldi gazdasági helyzet függvénye, ugyanis mi, autonómiavárományosok a politikai potenciál növelése érdekében egy olyan anyagi-gazdasági hátteret kell megteremtsünk – a fair play jegyében a Székelyföldön –, amiből minden addig félreinformált román honfitárs meg tudja majd érteni, hogy az autonómia nem átok, sőt áldásos lesz hazája számára, hisz az autonómia státus a kisebbségek számára csak kötelezettségekkel fog járni az államháztartás felé, de másfajta fejlesztési-beruházási igényekkel számukra nem, és ezáltal több marad évről évre a többi román régiók fejlesztésére, ugyanis a területiális autonómia – legalábbis 90%-ban – teljes fokú önállóságot feltételez.

És ezt hogyan tudjuk megteremteni? Ennek egyetlen lehetséges útja van: ha mind a magyar kormány, mind az RMDSZ, a felvidéki, kárpátaljai, vajdasági, diaszpórai magyar szervezetek hathatós összefogásával létrehívunk egy „kisebbségi ipar- és helységfejlesztési alapítványt”.

Mérlegeljünk higgadtan. Ha egy gazdasági szituáció egy adott régióon belül ráadásul még kellő intelligenciával is párosul, hegyeket tudunk megmozgatni, szíveket fogunk tudni szeretettel, megértéssel feltölteni. Mert amikor az a Székelyföldön gyökeret eresztett román nem attól fog riadozni, hogy mi lesz egy székelyföldi autonómia esetén vele és az őt követő felnövő nemzedékkel épp az ő hazájában, hanem karöltve a vele egy levegőt lélegző székely-magarral – hisz ő is az alapítvány által épp olyan anyagiakban jól szituált egyénné válik, ugyanis ő is „kisebbségben” fog élni a Székelyföldön, s a kisebbségi alapítvány normái rá is vonatkozni fognak – megteremtik mindkét nemzet rész viszonylatában az iskolai oktatáshoz, hagyományörzéshez, vallásgyakorláshoz, közös „zászlólengetéshez” szükséges erkölcsi és anyagi feltételeket, és úgy fognak egymás rendezvényeire eljárni, mint melegszívű jó barátok, akkor az autonómia vörös posztó jellege végérvényesen megszűnik. És az a székelyföldi román, hazatérve őshonos vidékekre látogatába, tiszta szívből kijelentheti hasonmásainak: Ne féljeteK, nem kutya a magyar.

Bárdosi Sándor

Megjelent a Székelyföld novemberi száma

A Székelyföld 2025/11. száma tematikus, a Hunyadi: ellenségek és szövetségesek címszó köré szerveződik. Az összeállítás célja nem az, hogy a Hunyadi című filmsorozaton a történelmi hűséget kérje számon, ehelyett inkább azt kívánja bemutatni, hogy a történészek hogyan látják azokat a nem magyar, kisebb vagy nagyobb fajsúlyú történelmi személyiségeket, akik meglehetősen vázlatosan – és gyakran nem túl hízelgően – ábrázolt mellékszereplőként tűnnek fel a sorozatban, vagy hogy kutatásaik alapján mi mondható el bizonyos, a cselekmény folyamán is érintett kérdésekről (például a nők helyzetéről vagy a korabeli magyar királyság hadviselési gyakorlatáról). A lapszám tehát olyan tanulmányokat kínál olvasóinak, amelyek a történettudomány szemszögéből mutatják be Luxemburgi Zsigmondot, Habsburg Albertet, a Brankovicsokat, II. Murádot és II. Hódító Mehmedet, Vlad Dracult és Vlad Ţepeşt, valamint a film nőalakjait és Hunyadi korának hadseregét. Az összeállítást egy, a többtől műfajában is eltérő szöveg zárja: egy interjúról van szó, amely a Hunyadi Jánost alakító Kádár L. Gellérttel készült, és egyrészt visszavezet a sorozat világába, másrészt pedig azt a háttérmunkát villantja fel, amellyel a huszonegyedik században egy történelmi film főhősét felépítik.

A lapszámot Hunyadi János korabeli ábrázolások illusztrálják.

CSÜTÖRTÖKI KIMENŐ

Sebestyén Mihály

Első jelentésében azt jelenti, hogy egy jogszabálytervezet (például egy törvényjavaslat) utolsó, döntő szavazása zajlik a parlamentben. Ez az a pillanat, amikor a képviselők véglegesen eldöntik, hogy elfogadják-e vagy elutasítják az előterjesztést. Ennél azonban nem ragadhatunk le, bármennyire csábító is az alkalom és ürügy, hogy elmondhassuk, melyik ostoba és népellenes törvény – a történelem folyamán – bukkantott volna el a végszavazáson, soha nem lépve hatályba. Mint például a Chamberlain-kormány 1939-es döntése (az ún. Fehér Könyv), amely megtiltotta a hitlerizmus üldözöttjeinek és jövőendő áldozatainak, hogy menedéket kaphassanak az angol mandátum alatt álló Palesztinában.

Második jelentésben sokkal vidámabb, bár nem gyötrelmek nélküli. A színházi szaknyelvben a végszavazás általában a próba-

folyamat utolsó szakaszához kapcsolódó, rögzítő próba vagy megbeszélés neve. A bemutató előtti utolsó vagy utolsó előtti próba után tartják. Ilyenkor a rendező, a színészek, a díszlet- és jelmeztervezők, technikusok stb. átbeszélik a produkció végleges, már-már fogyasztható változatát. A célja: hogy „lezárják” a próbafolyamatot, és mindenki egyetértsen abban, hogyan fog kinézni az előadás a bemutatón. (Kivéve a rendezőt, aki – éjszakai magányában – azt is tudja, jobb is lehetett volna.)

Megvizsgáltam néhány irodalmi mű végaszavát. Ha valaki a színházban csak a végszóra érkezik meg, mert nem jött a taxi, bérkocsi, hintó, komp, riksa időben, mert egy hülye telefonfecsegése feltartóztatta, el kellett vigye az apósát a fogorvoshoz, gyermekét egy fontos szülinapra, nos akkor ilyeneket hall:

„Mondottam, ember: küzdj és bízva bíz-

Végszavazás

zál!” (Madách), akkor ebből a Tragédia nem ismeretében is – optimista kicsengésű darabot „vizionált”, és könnyebb lélekkel tolaszik a ruhatárhoz.

Na de Shakespeare esetében nem ilyen egyértelmű a bevégződés. Pl. a Hamletben: a tragédia zárójelenetében, miután Hamlet meghal, Fortinbras belép, és a rend helyreállítását, illetve a temetés méltóságát rendeli el. Az utolsó sor Arany fordításában így hangzik:

„Emeljétek föl: katonásan vigyék; Mert vitéz volt, ha trónra született is.” A Lear király utolsó mondata ugyancsak Arany János fordításában afféle figyelmeztetés, sokunknak szól, de kevesen fogadjuk meg: „Szóljunk keveset: a legöregebbek Viseljenek legnagyobb terhet; mi Látunk s tudunk, ne szóljunk többeket.” Ezt Albany mondja a zárójelenet végén,

miután Lear király meghal Cordelia holttestével a karjában, és a tragédia beteljesül. Ezek után miként távozik az elkésett néző? A végkukkoló?

Persze tudunk mi jobbakat is, például a Nemzeti dal utolsó szakasza:

„Esküszünk, Esküszünk, hogy rabok tovább Nem leszünk!” Vagy a Szózat Vörösmartyja azt tanácsolja megfontoltan a frissen végzett orvosoknak, akik itthon már nem is akarnának gyógyítani:

„A nagy világon e kívül Nincsen számodra hely; Áldjon vagy verjen sors keze: Itt élned, halnod kell.” És a példákat ki-ki folytathatja műveltsége és számítógépe függvényében. A régi Ludas Matyiban volt egy kedvencem. Középkorú nő fokes könyvvel a kezében a könyvesboltban áll. A könyv címe Világtörténelem. Odafordul az eladóhoz, és felteszi a kérdést: Tessék mondani, jól végződik?

SZERKESZTETTE: BODOLAI GYÖNGYI

Betegség, orvosok, orvoslás a magyar irodalomban (69.) Szabó Magda – kigyógyulni az írás által

Kiss Zsuzsánna

Mint azt Soltész Márton állítja (*Pilátus udvarában I. A terápiás írás mintázatai Szabó Magda regényében, Korunk, 2021/6.*), az írás öngyógyító, illetve terapeutikus hatású cselekvés volt Szabó Magda számára. Felvetődik a kérdés: vajon milyen kór bántotta a hosszú életet megélt írónőt, avagy miből akart kigyógyulni az írás által? Nem egyszerűen arról a fájdalomról van-e szó nála is, mint amiről Móricz Zsigmond ír: csak arról tud írni, ami fáj.

Való igaz, Szabó Magda fikciós világa sokszor önéletrajzi fogantatású, s gyakran magáról és a családjáról ír, a világnak és az életnek egy körülhatárolt, általa jól ismert részéről. Ha Szabó Magda életét, életművét és az életmű szakmai megítélését tekintjük, megfigyelhetünk egy halvány, de folytonos törésvonalat két véglet között: egyik oldalon a mások előtt (jó) szerepeket játszó, tetszeni vágyó, szíporázó és energikus nőt és alkotót találjuk, a másik oldalon pedig a saját hibáit, kompromisszumait, mulasztásait, sőt, képmutatását, önzését és az üldözöttsége vagy üldözési mániája miatt szenvedő embert ismerjük fel. Bonyolult történet: a szocialista hatalom Szabó Magdát előbb tiltotta, majd tűrte, aztán támogatta; az irodalom ítései pedig hol alá-, hol túlbecsülték. Íróársai sem viszonyultak hozzá azonosan. Eszterházy Péter Szabó Magdát diktikus írónak vélte („jó tanárnőnek”), Jókai Anna *Átvilágítás* című művében feltárta, hogy kettejük (a két kortárs írónő) között az egészséges kölcsönösség és bizalom megrendült. Lehetséges, hogy a szuperszülők által kiváltságos-okosan felnevelt Szabó Magda (lásd *Ókút*, 1970) talán éppen önanonossága utolsó hányadát adta fel, amikor támogatott íróvá vált a szocialista Magyarországon? Ő maga így válaszol kérdésünkre:

„Vagy üldöző, vagy üldözött: nem ismer mást e korszak.

Légy üldözött, hogy véredért, ne vétkeért sikoltsak!” (Szabó Magda: *Vagy üldöző, vagy üldözött*)

Szabó Magda (Debrecen, 1917. október 5. – Kerepes, 2007. november 19.) életsebeinek egy része a (magyar és nem csak magyar) huszadik század általános körtüneteiből származott. Trianon, a háborúk, a társadalmi rend állandó bomlási folyamatai, az ideológiák, tények, meg hasonlások és eszmények ütközése, a szocializmus táptalaján kifejlődött paranoid skizofrénia, a férfiak és nők szerepkörének átalakulása, az elhomályosuló valóságérzet a mediatizált és a ténszerűség

illúzióját megteremtő közlésmódokkal szemben, a felejtés és elhallgatás „kultúrája”, a narcisztikus-artistikus menekvésmódok (kibúvók az élet valós kihívásai alól) kínálata minden egyes emberre hatott és hat ma is.

Szabó Magda 1940-ben diplomázott Debrecenben latin-magyar szakon; bölcsészdoktori diplomát a római kori szépségápolásról írt disszertációjára kapta. Debrecenben, Hódmezővásárhelyen, majd Budapesten volt gimnáziumi tanár. 1947-ben feleségül ment Szobotka Tibor íróhoz, akivel gyermeket egy később megbánt fogadalmából nem vállalt. 1949-ben Baumgarten-díjat kapott verseiért, de még aznap vissza is vonták tőle a kitüntetést, és elbocsátották állásából. 1958-ig nem publikálhatott. Később „felsőbb körökben” is lelt barátokat, támogatókat, s 1958-tól aztán bőven „termett”: ifjúsági, fikatív meséjű és önéletrajzi elemekből építkező regényt, drámát, esszét, útirajzot, novellát. Műveiből, melyeket sok nyelvre lefordítottak, több jelentős film is készült (*Vörös tinta, A Danaida, Tündér Lala, Abigél*). Kilencvenedik évében, olvasás közben érte a halál.

Sokféle testi és lelki betegség, stagnálás, romlás, halál, illetve gyógyulás fordul elő Szabó Magda műveiben. Az 1959-es *Az őz* című regénye egyenesen „gyilkosok és áldozatok regényeként” robbant be az irodalmi köztudatba, harmincöt nyelvre lefordították, és Herman Hesse elismerőleg írt róla. Az *őz* (1959) főhőseit az irgalmatlan, gyilkos huszadik század úgy eltörzítette, hogy betegesen nem tudnak hinni, bízni, örülni. Így kergeti halálba, már „befutott” színésznőként, a nála jobb körülmények közé született gyermekkorai barátnőjére betegesen irigy és féltékeny főhős azt a férfiút, aki őt egyedül, igazán szerette; miközben ezzel lelkileg beteg önmagát is halálra ítéli. A korádáz ütéseitől sújtottan, beszűkült tudattal tengődő, feloldozni és feloldódni képtelen, kifosztottságukat a világnak és maguknak megbocsátani nem tudó regényhősök a *Disznótor* (1960) hősei is, akik az ógörög tragédiák világába illően robognak végzetük felé.

Öröklé időszerű kérdéseket vet fel Szabó Magda következő regénye, a *Pilátus* (1963). Egy gyors lefolyású betegség váratlanul, reggeli kenyérpirítás közben érkező hírével kezdődik a könyv. A jószívű, karrierje csúcán álló, de férjétől gyer-

mektelenül különélő Szócs Iza egy presszóban, kávé mellett fejti ki édesanyjának, hogy apja halálos beteg, s csak alig pár hónapja lehet hátra. A makulátlanul jellemes Szócs Vince előtti hazudozás nehéz teher férj és feleség meghitt kap-

Szabó Magda

Forrás: mubi.com

csolatán. A betegség gyors lefolyású, a fájdalom, a megdöbbenés és a vágyott elbúcsúzás elodázása egyszerre kínozza mindkettőjüket. Miért olyan ép-egészséges férje jólelkű kezelőorvosa, a nyugdíj előtt álló Dekker professzor? – tépelődik férje szenvedését tehetetlenül nézve a krisztusi főhős, Szócsné. Egyedül Iza orvos férje, Antal tud segíteni, mert kellő empátiával és tapintattal bánik mindenkivel; majd Vince utolsó óráit a kórházi ápolónő, Lídia képes szakértelmével és megnyugtató jelenlétével bensőségessé teszi; Lídia falubelije a haladoklónak.

Szabó Magda ítélet alá helyezi regénye (kihívóan) Pilátushoz hasonlított doktornőjét. Izának már gyermekora óta mindig igaza volt, józan, precíz és okos volt. Mások igazságát azonban Iza felnőttkorában sem képes érzelmileg átélni. Amikor negyvenkilenc évi házasság után édesanyja elveszíti férjét, Iza a gyászban „korrektül” ott áll anyja mellé, de mégis, „mindenre gondolva” egyedül dönt édesanyja sorsáról. Eladja a régi, vidéki szülői házat – átengedi azt Antalnak. Egy kis gyógyfürdői kitérő után magához költözteti édesanyját Budapestre, bele sem gondolva, hogy mennyi érzelmi feladattal is jár a gyász és az egy egész életet jelentő, hosszú, boldog házasság elengedése – és hogy mennyire veszélyes idős korban a radikális környezetváltoztatás. Szócs Etelka, az özevgy újra és újra rugalmasan és pozitívan reagál, próbál alkalmazkodni élete teljes felfordulásához és

húvösen tartózkodó gyermekéhez. Iza azonban érzelmileg még mindig nem nyit, munkája és rendezetlen magánélete mellett (vagy miatt) szinte gépiesen, már-már ridegen viszonyul édesanyjához. Egyik kiáltó körtünete, hogy édesanyját magában öregasszonynak nevezi... Eppen gyermeki kötelessége tudatában nem engedélyez a még teljesen aktív „öregasszonynak” semmilyen feladatot és célt. Így apad el a valódi érzelmi kapcsolat a melegségre vágyó friss özvegy édesanya és a nagyvárosban szakmailag kiteljesedett, de lelkileg megrekedt leánya között. Mert nincs párbeszéd, megértés és szeretet az „öregasszony” és a „doktornő” között. A hivatásába menekült Iza szenved a maga kiértsége miatt, de nem ismeri be, és ezért nem képes változni. Amikor pedig a normális szabad életvitelről letiltott Etelka a novemberi hidegben hazalátogat férje sírjához, úgy érzi, csak a sír mellett érezheti otthon magát. A számára meghitt otthont már nem nyújtó falu szélén, a hajdani Balzsamárokban örökre eltűnik. A regény végén Iza önmagát áltatva még mindig másokat hibáztat – most anyja haláláért. Megérzi, hogy most már egészen magára maradt. Kétségbeesetten szölogatja elvesztett, szavaira válaszolni immár nem tudó szüleit.

Szabó Magda anyai felmenőinek szövevényes krónikáját írja meg a *Régimódi történet* (1977) című regényében. Ebből a naplót, dokumentumokat és elbeszélő hangot egybeszerkesztő, különleges hangvételő, remek családregegyéből izgalmas hatrészes tv-filmet készített Bereményi Géza. A családregény fő helyszíne Debrecen és környéke, amelyet a

18. század elején egy idegen utazó „lugubris [gyászos] tónusúnak” látott. A többszörösen kipusztított város mindig újraépül, de erkölcsben szigorú marad, gazdálkodásában óvatos, és kollektív lelkiismeretének kipárolgásától pedig mintha mindig hideg volna... A kálvínista Róma előkelő, jómódú kalmárlánya, Rickl Mária szerelemből hozzámegy egy hajdani ’48-as honvéd, s a ’48-ból és a régi módiból nem engedő földbirtokos fiához. Három egészséges gyermekük születik, fiatalok, gazdagok, szeretik egymást. De megszokott életmódjuk túlságosan különbözik, értékrendjük és családi hagyományaik annyira eltérőek, hogy szépen induló házasságuk hamar megromlik. A takarékos Rickl Mária mindenből hasznót akar a birtokon, és ellenőrizni akarja a gondatlan kasznár költségelszámolását. Tulajdonképpen igaza is van, de e puritán magatartással szemben a Jablonczayak dzsentrik: minden vagyonukat csak herdálják és felélik. Igaz, hogy élő közösséget képzelnek és tartanak is fenn régi jobbágyaikkal, de sajnos... felelőtlen, léha, haszonleső álbarátaikkal is.

Mária neveltetése és korának a párkapcsolatról kifejezhető „tudása” alapján nem képes a férjétől való elhidegülést orvosolni, de még diagnosztizálni, szavakba önteni sem. Nincs tudása arról, hogyan tudhatná ő, az imádott feleség megerősíteni értékes és szíve szerint jó, csak önállótlan, büntudattól gyengülő férjét. Kálmán elkártyázza és

elissza mindkettőjük vagyonát. Birtokaikat lefoglalják, házukat és jószágait elárverezik. A fiatal gazda saját kezével lövi agyon kedves vadászkutyáit... A sebzettségében sziklaszilárdká keményedő fiatalasszony pedig, három gyermekével és férje háza népével kénytelen elfogadni édesapja egyik debreceni házát új lakhelyükkül. Csakhogy apa és leánya szeretetteli viszonya már akkor léket kapott, amikor Mária olyan férjet választott magának, akitől apja erősen óvta. Mária két házi cselédjükön kívül csak a fél oldalára béna apósát fogadja be a városi lakásba úgy, hogy nem hajlandó érintkezni vele, sőt, a házból kitiltja az öreg Kufsteinből szabadult, forradalmár hevíletű Imre testvérét. A család mindennapjaiból egyszerre eltűnik az alapvető tisztelet, gyöngédség, öszszetartozás és szeretet, és erről mégiscsak éppen a ház úrnője, Mária tehet. Férjét kasznárnak küldi megmaradt vidéki birtokukra, aki felesége nélkül menthetetlenül elzüllik, végül tehetetlen beteg (verbajos is) lesz.

A családi kudarcok, a csalódás, az anyagi veszteség és mindennek a szégyene Rickl Máriát, a sikeres kereskedőcsalád sarját merevvé, részvéttelenné és rugalmatlanná teszi. Hiába segítene neki Klári, a hűséges cseléd, vagy Estebán, a csupa szív ispán. Mária rangon alulinak érzi, hogy bármilyen egészséges, ám letről jövő lelki tanácsot megfogadjon, s hogy szívével mások igazságát is meglássa. Szellemi egészségét csak megdermedt érzélemvilággal képes úgy-ahogy megtartani. Mária „a házasságában ért csalódása után a szerelemmel együtt az érzelmességet is olyan radikálisan levetette, amint nagy betegség után alsó- és felsőruhát vált az ember.” (*Régimódi történet, Európa, 2008, 104.*)

Ez a szigorú nő anyaként is szigorúvá válik, a maga sérelmeit ápolgatva nem képes józan és következetes szeretetet és figyelmet nyújtani gyermekeinek. Egyetlen fiát elkényezteti. A gyermekkorától fogva verselő Jablonczay Kálmánból lelkiismeret nélküli nőcsábász és tékozló ember lesz. Alig nagykorú, amikor kénytelen feleségül venni a teherbe ejtett, vagyonos Gacsáry Emmát. Sorba jönnek a gyermekek, de minden pénz kifolyik kezük közül. Sorra halnak meg gyermekeik, és megromlik az ingatag alapra épített házasság. Amikor az ifjú Kálmán és felesége a gyermekekkel Debrecenbe látogat anyagi segítséget kérni Rickl Máriához, két gyermekük torokgyíkban ott pusztul el. Ez a kettős torokgyík az utolsó pillanat, amikor a fiatal házások még egymásba kapaszkodhatnak:

„Emma ölében Ernő félrebillent fejfel nyitott szájjal fullad, a kis Emma alig lélegzik [...] Rickl Mária kirántja anyja karjából a még egészséges Lenkét. [...] a másik kettőn nincs segítség. [...] Sírva, összetörten egymás nyakába borulnak, jó útra tért megfogadják.” (*Régimódi történet, 174-175.*)

A fiatal Kálmán és Emma azonban nem sokáig tudják megembe-relni magukat, tovább költeznek Bécsben, maradék vagyonuk is elpárolog, kilenc gyermekükből egyetlenegy marad élve. Ezt az egyet, Lenkét a kemény nagyasszony nagymama lelkiismeretére bízzák, ők maguk végérvényesen, különválva süllyednek le a züllés mocsarába. Rickl Mária, aki látta két unokáját megfulladni, magához veszi Lenkét, (*Folytatás a 8. oldalon*)

O'ahu – Utazás a Hawaii-szigeteken (2025.04.18.– 05.04.) (4.)

„Honolulu, az ezerarcú mesefalu”

A címben idézett, még tinédzserkoromban sokat hallott Modern Hungária-sláger jut eszembe, valahányszor a Honolulu nevét halom. S mint ahogy azt az első fejezetben is említettem, a szocialista korban megélt gyermekkorunkban Honolulu-t a messzeség kifejezésére használtuk, bár azt sem tudtuk jóformán, hogy hova tegyük. Ezért öröm és különös érzés volt számunkra, hogy nagy utazásunk utolsó állomásaként az állam fővárosába, O'ahuba, a Hawaii-szigetek kapujába érkezünk.

Veress Zsombor

Ám ami nekünk a világ vége, az másoknak a világ közepe, ezért alig vettük át bérelt autónkat, máris úton voltunk, és igyekeztünk rövid napjainkba minél több látnivalót bezsűfolni. A korábban meglátogatott szigetek viszonylag laza forgalmához képest O'ahun meg kellett szoknunk az amerikai nagyváros toronyépületei közt nyüzsgő, pillanatra sem szünetelő zsidongást, a

Csatahajó Pearl Harborban

sokszázas, mégis gyakran dugós autópályákat, a sokemeletes útkeresztvezőket, a lüktető emberáradatot. O'ahu ugyanis az összes sziget közül a leglátogatottabb, az átlagos turisták nem is mennek át más szigetekre, hiszen itt is sok látnivaló van. Itt is át lehet élni a hawaii életérzést, az aloha hangulatot, ráadásul ez a bulisziget, itt van a legtöbb szórakozási lehetőség, jeleltsen ez bármit is.

Mivel közel volt a repülőtérhez, kézenfekvő volt, hogy a látnivalók sorát a Hawaii-szigetek modern kori történelmének legjelentősebb helyszínével, Pearl Harborral kezdjük. A lagúnás Gyöngy-kikötő az Amerikai Egyesült Államok hadseregének mélytengeri haditengerészeti bázisa, ugyanakkor a csendes-óceáni flottájának főhadiszállása. Pearl Harbor hasonlóan fontos támaszpont volt azon az 1941. december 7-i ominózus napon is, amikor a Japán Császári Haditengerészet repülőgépei meglepetésszerű támadásukkal elpusztították az USA csendes-óceáni flottájának oroszlánrészét. Úgy is fogalmazhatnánk, hogy kő kövön nem maradt. A japánok először vetették be élesbe azokat a titkokat, repülőből vízbe juttatott torpedókat is, amelyek akár 12 méteres lyukakat tudtak robbantani a csatahajók páncélozott hajótestében. A történet közismert: másnap, december 8-án az USA belépett a második világháborúba.

Isten útjai kifürkészhetetlenek, mivel neki mindennel és mindenki-vel terve van. Ok nélkül – és olykor súlyos fizetség nélkül – semmi sem történik. Nehezen írom le, de ez a tragikus nap – számokban kifejezve a 2400 halott, a másfél tucat elsüllyedt hajó és a több száz megsemmisült repülőgép – kellett ahhoz, hogy attól a perctől kezdve megváltozzon az addig inkább pacifista és elszigetelődéspárti amerikai lakos-

ság háborúhoz való hozzáállása, s bár ezen alattomos csapás után a japánok röhögthettek a markukba, tény, hogy a következmények Japán számára végzetesnek bizonyultak. Az USA hatalmas ipari, katonai potenciálja, az atomfegyver kifejlesztésének projektje végső soron elősegítették a szövetségesek győzelmét mind az európai, mind a csendes-óceáni hadszíntéren, megelőzve ezzel további százazrek halálát, milliók szenvedését.

A világtörténelem sorsfordító helyszínének érdekességeit kerestük fel a Pearl Harbor nemzeti emlékhelyen, amelyek közül kiemelném a tárgyi emlékeket, a korabeli fotókat, vagy például azt a filmet, amely olyan élethűen mu-

A Byodo-In buddhista templom a templomok völgyében

tatja be a történeteket, hogy szinte érezni lehet a perzselő-füstölő halált. Külön ki kell emelnem az USS Arizona csatahajó roncsai fölé állított emlékhelyet, amellyel egyetlen bomba végzett, percek alatt nyelték el a hullámok. Az emlékhely legvégében egy hatalmas fehér márványfalon annak az 1177 tengerésznek a neve olvasható, akik életüket veszítették a támadás során. Tudatosan végigbongésztem, és igen, találtam közöttük egy magyart is, majd ki-nyomoztam, hogy az Iowa államban született Szabó István Teodor közkatona édesapja a napjainkban Szlovákiához tartozó Balogfaláról vándorolt ki az USA-ba. 11 gyermeke közül a szóban forgó István volt a legidősebb, de jaj!... 19 évesen vált zavaros hullámsírháza a Gyöngy-kikötő kristálytisztá vize. A történet ironiája, hogy amikor az iowai szülővárosának helyi újsága

közölte hazaírt levelét, még nem tudták, hogy István már három napja halott volt. És csak egy név az 1177-ből, mindenik név mögött egy érző ember volt, és egy bánatos család maradt. Belegondoltam abba is, hogy ha az idős Szabó István nem vándorol ki egykor, fiát akkor is hasonló végzet éri, csak a magyar hadseregben, mint ahogy azok a székeltek, akiknek nevét a csik-szépvízi Székely Határőr Emléközpont őrzi. Mert egy világháború ilyen, nem válogat, „a cél a halál”.

Ilyen Pearl Harbor hangulata. A legnagyobb tisztelettel kell viselkedni minden iránt, ami ott található, hiszen a látogatók közt mindig vannak hozzátartozók, leszármazottak, akik nem csak egy jó filmet jönnek megnézni. Ottjártunkkor magas rangú tengerésztisztek látogatták meg az USS Arizonát.

Pearl Harbor drámájához képest a többi látnivaló már valóban maga volt a földi paradicsom. Estére foglalásunk volt egy hagyományos mulatsággal egybekötött lakomára, amit lū auna-neveznek. A polinéz est kötelező kulturális és kulináris élmény azoknak, akik a Hawaii-szigetekre látogatnak, már csak azért is, mert ahogy az megszokott az amerikai show-k világában, minden pillanatában szórakoztató. Nem csupán a hawaii hagyományokat mutatták be, hanem terítéken volt a Csendes-óceán közös tőről fakadó teljes polinéz szigetvilágának a kultúrája, így megismerhettük többek közt a tahiti ősök vagy például a szintén rokon új-zélandi maorik szokásait, táncait is. A színpadon a díszesen felöltözött gyönyörű molett őslakó hölgyek oktatták a hula táncot, megtanítottak karkötőket, fejkötőket fenni, a lányokat a leinek

nevezett virágnyaláncsal ajándékozták meg. S mindeközben készültek a hagyományos ételek, mint például a kálua, amelynek a lényege, hogy a megtisztított disznót a föld alá vajt gödörbe tett, előzőleg felforrósított kövekre, valamit növényekre helyezik, majd betakarják növényekkel. A hús néhány óra alatt puhává és zamatosná válik. Hasonló a lau lau is, amely tárolé-velben párolt disznóhúst jelent, de megkóstolhattuk a lomi lomi salátát (sóban pácolt lazac paradicsommal és hagymával), a limut (tengeri hínár) és még ezernyi ételkülönlegességet. Mindezt a nyugtató hatású kava növény gyökeréből készült itallal öblíthettük. Naná, hogy ezután már nem kívántunk még egy hula táncot lejtetni, csakis az ágyunkba vágytunk!

Másnap körbeautóztuk a szigetet, és felkerestük a legfontosabb

Kilátás Honolulu-ra a Diamond Headről

látóvalókat. Elsőként Honolulu kedvenc kilátópontjára, a Diamond Headre kapaszkodtunk fel. A „gyémánt fej” egy kihunyt vulkáni kúp az óceán partján, aminek csillogó kalcit kristályairól azt hitték a tengerészek, hogy gyémántok. A kilátópontra való feljutásért ugyancsak megizzadtunk, de megérte, mert egy sokkal hatalmasabb gyémántra, a varázslatos Honolulu magasépületeire, lakónegyedekre és a végtelenül csillogó óceánra láthattunk rá.

Körutunkat a Templomok völgyében folytattuk, ahol mesés környezetben csendesedhettünk el a japán Byodo-In buddhista templomban, és még a szerzeteseket imára hívó hatalmas harangot is megkondgathattuk egy kötélre erősített, jókora fatuskóval. Azt tartják,

Hullámok vájta alagút (La'ie Point State Wayside)

hogy az egyedi hang megtisztítja az elmét a negativitástól, békét, áldást és hosszú életet hoz. Bennünk alaptól nem voltak rossz érzések, hiszen Hawaii ez kizárt, de azért a gyerekeket úgy elbűvölte mély hangja, és úgy belemelegedtek a kondításba, hogy az egész világörökségi hely zengett tőle. Ám meg kell jegyeznem, hogy a templomok völgyében kongregacionista templomot is láttunk, egy olyan egyháznak a gyülekezeti termét, amelynek a reformátusokhoz hasonlóan szintén kálvinista gyökerei vannak. Nos, hát ilyen Amerika. A buddhisták és a kálvinisták jól megférnek egymás szomszédságában.

Készül a hawaii virágnyalánc

A szerző fotója

Ezek után egy makadám-dió farmra ugrottunk be, ahol az eredetileg Ausztráliában őshonos, de már régóta Hawaii is termesztett fának a terméséből megszámlálhatatlan édességkülönlegességet kóstolhattunk, teázhattunk, kávézhattunk.

Beléptünk a Kualoa Ranchre is, ahol többek közt a Jurassic Park film forgatási helyszíneire is hasonló helyeken lehet T-rexek között reszketni, de akkor erre sem időnk, sem gusztusunk nem volt. Egyébként a nagy sikerű sci-fi csakugyan a Hawaii-szigeteken forgatták, pontosabban a nagyon vad és látványos hegyekkel borított Kauai-szigeten.

Szigetkerülő csavargásunk során meglátogattunk a Dole ananászültetvényt is, és felkerestük O'ahu szebbnél szebb partszaka-

sza közül a legszebbeket. A teljeség igénye nélkül idézem fel természetesen Honolulu strandját, Waikikit, amely minden bizonnyal a világ egyik leghíresebb fürdőhelye is ugyanakkor, de elevenen él emlékezetemben a festői helyen megbúvó, drámai lávaszikláiról, aranylő homokjáról, vízköpő kúrtőjéről nevezetes Halona Beach-öböl is, amelyet Örökkévalóság-partnak is neveznek. Csodálatos a lenyűgöző Makapu'u kilátópont is, ahol a sok száz méteres sziklák alatt olyan idilli sárga homokos tengerpartot mosott a kék óceán, amelyet csak képeslapokon lehet látni.

(Folytatás a 8. oldalon)

Mire van időnk?

Albert Ildikó pszichológus válaszol

Egy sokadik tanáccsal Albert Ildikó pszichológus újra „visszatért” Harmónia összeállításunkba. Hogy mivel töltötte időközben a napjait? A jelek szerint jól kihasználta, hiszen megírta a 11. kötetét. A korábbiak közül egynek, a *Mindennapi lelkünknek* volt több utánnnyomása, az *Önpusztító lélek* címűnek pedig egy második kiadása is.

– *Miről szól, milyen témákat dolgozol fel az új kötetedben?* – *kérdeztem a szerzőt, aki jelen lesz a marosvásárhelyi könyvünnepen.*

– Szépirodalmi írások kerültek bele: szösszenetek, minieszkék, egypercesek, novellák, szabadversek vagy nagyon rövid, szinte aforizmaszerű írások. Természetesen ezek ezúttal is, akárcsak a *Szókrátész védőbeszéde* című kötetemben, a világszemléletemet, a szakmám adta tanulságokat, sokszor pillanatnyi hangulatokat, bennem nyomot

hagyó történeteket közvetítenek, az utóbbiak is mindig „megspékelve” filozófiával és gondolatissággal. Sosem tudom – nem is akarom – meghazudtolni magam: minden érzelem mellett, mögött, előtt ott van a gondolat is, amit vagy leszűrtem belőle, vagy ami kiváltotta azt. Meggyőződésem, hogy nem létezik külön egyik sem, esetleg az arányuk változó, a helyzettől függően.

A kötetben található egy magánkalendárium, egyrészt, mert nekem fontosak az ünnepek, a nemzetközi

napok, másrészt, mert ezek közül egyesek nagyon mélyen érintenek egy idő óta. Ezért elmondtam kötetbe emelve is, hogy mit jelentenek számomra. Egy fejezet a léthelyzeteket fogalmazza meg, és alkalomadtán értelmez is. A következő rész

a divatos témákat feszegeti, gyakran a megszokottól nagyon eltérő szempontokat villantva fel. A köz tudatba nagyon befészkelődött ideákat, elképzeléseket igyekszem gyakran szétbontani és más összefüggésekbe helyezni, illetve újraértelmezni őket. Néhány novella és karcolat saját élményekből is táplálkozik, eddig ki nem mondott emlékeket, élettörténeteket nemesít olvasmányá.

Az írások nagy része rövid, sokszor már-már szentenciaszerű. Ennek oka továbbra is az a meggyőződés, hogy a fontos dolgokat érdemes minél rövidebben, velősebben megfogalmazni, mert akkor valószínűleg sokkal többen elolvassák, időt szánnak rá. Mert ma egyre inkább sajnálják az időt az olvasásra is. Persze nagyon fontos, hogy a rövidség ne menjen a szépség rovására, ezért igyekeztem lírai és stílusos formába önteni őket, illetve

legtöbbször eleve így is jött magától.

Meggyőződés, hogy minden, ami fontos, elmondható röviden. Természetesen ezzel nem vonom kétségbe például a regények létjogosultságát, hiszen olvasóként az a kedvenc műfajom, és terveim között még a regényírás is szerepel, mert van néhány nagyon közelálló témám, amit csak abban a formában tudnék elmondani.

A kötetet Sarány István szerkesztette, akivel már sok éve dolgozunk együtt. A megjelentetést pedig ezúttal a nagyváradi Holnap Könyvek vállalta, amit igen megtisztelőnek tartok. Külön öröm, hogy a bemutatója a Marosvásárhelyi Nemzetközi Könyvvásáron lesz, november 15-én, szombaton 11 órakor a József Attila-galérián, ahova minden érdeklődőt nagy szeretettel és nagy izgalommal várok, mert mindig félek, hogy nem lesz közönség. *(b. gy.)*

Időnk arra van, amire időt szánunk

Annyit halljuk, hogy nincs időm, hogy felgyorsult a világ, hogy sokkal több a kihívás, kevesebb az időnk, annyifelé kell rohanni. Anyyira jó erre hivatkozni, annyira kényelmes, tulajdonképpen felment minket minden felelősség alól, hisz igazán megtettünk volna ezt meg azt, csak épp az idő, az a fránya idő, pontosabban a hiánya nem engedte, hogy megtegyük. Ugye milyen könnyű így? A kérdés, hogy vajon valóban így van-e? Nézzük meg, hogy mi a helyzet a felgyorsult idővel, de még inkább a felgyorsult világgal kapcsolatban!

Tény, hogy sok mindent gyorsabban érünk el, sok mindenre gyorsabban kell reagálnunk, mint ahogyan tény az is, hogy sokféle sokkal gyorsabban is jutunk el, sok mindent gyorsabban (és könnyebben!) szerzünk meg, sokszor gyorsabban „rendezzük le”, mint régen.

A lényeges újdonság, hogy sokkal több új tudás jelenik meg egy idő óta, és mindez szinte azonnal elérhetővé is válik bárki számára az online világban. Azaz az információáradat az, ami a felgyorsulás hatását kelti: sokkal több tudás kering a szférában, sokkal gyorsabban és sokkal több újdonság lát napvilágot, mint régebb, és mindez szinte azonnal el is jut mindenkinek, aki ezt akarja, vagyis csatlakozik a világhálózathoz. A ránk ömlő információ egyszerűen lehangoló, ráadásul rendkívül sokféle, és nem föltétlenül értékes. Szinte bármilyen adat nagyon rövid idő alatt „közkinccsé” válik, még ha egyáltalán nem is kincs. Mivel a legtöbbünket nem tanították meg arra, hogyan kell okosan szelektálni, egyszerűen elborít a rengeteg adat. Ha elkezd valaki navigálni közöttük, eltöltheti az

egész napot, és észre sem veszi, hogy tulajdonképpen nem csinált semmit. Sem okosabb, sem igazán tájékozottabb nem lett.

A világ felgyorsulásának illúziójáért két dolog a felelős: az internet és a mobiltelefon, melyeknek hatását a média csak erősíti. Az előbbi kelti azt az érzetet, hogy követhetetlenül sok minden van és történik, vagyis képtelenek vagyunk tartani a lépést a végtelen adatmennyiséggel. Az utóbbi meg annak az eszköznek az illúzióját adja meg, amellyel legyőzhetjük a rengeteg információ keltette nyomást – ha úgy tetszik: frusztrációt –, mert mindent azonnal megoldhatunk vele, ha eléggé gyorsak vagyunk. Minden és mindenki azonnal elérhető, mi is utolérhető, megbeszélhető, lerendezhető, eladható, megvehető, megkérdezhető, leszólható, megrendelhető vagyunk, és így tovább.

Hogy milyen áldatlan következményei vannak máris ennek a két, látszólag világyorsító eszköznek, most nem taglalom, mert nem ez a témám, bár az emberek elidegenedése, az elmagányosodás, a valódi kapcsolatok jelentős leépülése ma már közhely és szomorú valóság. Ugyanígy tény, hogy rohamosan nő a divatos, a köz tudatba is átmert szakmai kifejezéssel ADHD-s, azaz a hiperaktív és figyelemzavaros személyek száma. Mint ahogyan tény az is, hogy egyre több a megfáradt, kiégett, önmagával s a feladataival versenyt száguldó felnőtt meg a szétszórt, jövőkép nélküli, megnyúlt gyermekkorú fiatal.

Bár a jelenség elborzasztó, szerintem nem lenne helyrehozhatatlan, ha összefogva és szervezeten szeretnének tenni ellene. De sajnos erre még kísérletek sincsenek. A

legtöbb, ha egyéni szinten – érett felnőttek, okos szülők – igyekeznek kordában tartani az online világ és a mobiltelefon áldatlan hatásait. És csak arra használni ezeket, amire valók. Ez a kulcsmondat. Persze én itt és most nem foglalkozom ezzel – esetleg majd egy másik írásban –, mert az időnk szervezéséről kell elmondanom a leghasználhatóbb tudnivalókat.

Az időnk ugyanis ugyanannyi, mint bármikor volt. A napok most is 24 órából állnak.

A valódi tennivalóink sem sokasodtak meg. Sőt, igen sok könnyítés van, a rendelkezhető ebédidő, félkész ételektől a mosogatógépen keresztül a család minden tagjának jutó autói, hogy csak a legegyszerűbeket említsem.

Nincs sok gyerek egy családban, mi több, jóval csökkent a számuk az elődeinkhez viszonyítva, azaz kevesebb gond van velük. Nem beszélve az eldobható pelenkákról és a két év gyereke nevelési szabadságról.

Nem nőtt a hivatalos munkaidő. A súlyos, veleszületett betegségekre segélyt adnak, a magatehetetlen idősekre szintén. Az utóbbiakat könnyen elhelyezhetik időotthonban, hogy ne legyen velük gond.

Akkor miről is beszélünk?

Tekintsünk magunkba: nézzük meg, de őszintén, volt-e olyan, hogy nem jutottunk el valahova, ha nagyon akartunk? Nem, nem volt, vagy nagyon ritkán. Valójában akkor „nincs időnk”, amikor nem eléggé fontos az illető vagy a szóban forgó tevékenység. Meg akkor, ha az egész életvitelünk kaotikus, szervezetlen, ha széteső, kapkodó világot alakítunk ki saját magunknak. Hisz divat a pillanat hatása alatt cselekedni: azt tenni, ami épp

összejön. A kulcsszó az „összejön”.

Nagyon sokan elfelejtettek, meg sem tanultak szervezeten élni. Vagy nem szeretnek úgy élni! Marad tíz perc egy időpont előtt – na, szúrjunk be oda gyorsan valamit, essünk túl rajta. Ez a másik kulcsszó: „túlesni a dolgokon”. És nem megélni, átélni azokat, nem jelentőséget tulajdonítani, fontosnak tartani. Minden tevékenység, ember, történés csak egy a sok közül. Itt van a kutya elásva. Ha disztigválunk, ha fontossági sorrendet állítunk föl, ha jelentőséget

tulajdonítunk a találkozásoknak, az embereknek, a különböző eseményeknek, akkor már szelektálunk, sorrendet állítunk fel, és ha kell, kihagyjuk a jelentéktelen dolgokat. A fontosakat pedig várjuk, felkészülünk rájuk, örülünk nekik, a kellemetleneket meg igyekszünk feldolgozni, vagy csak egyszerűen a helyükre tenni. Így az időnk szépen tagolódik, átláthatóvá válik, hangsúlyokat kap, és minőségivé lesz. És kiderül: mindenre jut idő, ami fontos. A többi meg nem számít.

A krónikus gyulladás káros

„A gyulladás kétarcú dolog: lehet az immunrendszer rövid ideig tartó reakciója, ilyen például egy bokaszalag-szakadás utáni duzzanat, vagy enyhe influenza esetén a két napig tartó láz. Ezek egyszerűen a gyógyulási folyamat részei. De lehet tartós, és az egészségre kifejezetten káros állapot, amelyet krónikus, alacsony fokú gyulladásnak nevezünk, és amely évekig fennáll a szervezetben, egyértelmű tünetek nélkül, alattomban károsítva a sejteket. Ezt a fajta krónikus gyulladást számos vizsgálat összekapcsolta olyan súlyos betegségekkel, mint az Alzheimer-kór, a szívbetegségek, a rák bizonyos típusai vagy az autoimmun betegségek, mint például a lupusz.

Ez a felismerés jelentősen megváltoztatta a tudósok gondolkodását a betegségekről, és azok okairól, emellett virágzó piacot teremtettek

a krónikus gyulladás csökkentését ígérő étrend-kiegészítők – tabletták, kapszulák és porok – számára, amelyek 2027-re várhatóan 33 milliárd

dolláros iparaggá válnak, és a fogyasztókat egy-egy összetett és zavaros betegség feletti kontroll lehetőségével kecsegtetik.

Bár több ezer termék hirdeti magáról, hogy »támogatja az immunrendszert« vagy »csökkenti a gyulladást«, a legtöbbjük esetében erre nincs egyértelmű bizonyíték.

A krónikus gyulladás azért káros, mert az immunrendszer olyan sejtjeit és fehérjeit érinti, amelyeknek az a feladatuk, hogy rövid távú harcot vívjanak a baktériumok, vírusok és más kórokozók ellen. De amikor az említett sejtek és fehérjék évekig

aktivált állapotban maradnak, akkor elkezdik károsítani az egészséges sejteket és szerveket. Céljuk a behatoló mikroba elpusztítása, de folyamatos aktivitásuk árt az ereknek, mivel hosszú távon károsítja az azok belső falát alkotó sejteket, illetve elősegíti a plakk-képződést. Mindez vérrögök kialakulásához vezethet, amelyek gátolják vagy blokkolják a vér szabad áramlását, növelve ezzel a szívroham és a sztrók kockázatát.

Magunk több tucat tanulmányt tekintettünk át, és kutatókkal is beszélgettünk, hogy kiderítsük, vannak-e

olyan étrend-kiegészítők, amelyek nemcsak laboratóriumi állatokon és tenyésztett sejteken végzett kísérletekben, hanem humán vizsgálatokban is gyulladáscsökkentő hatást mutatnak. Kiderült, hogy csak három vegyület hatékonyságát támasztják alá egyértelmű bizonyítékok: ezek az omega-3 zsírsavak, a kurkumin és – bizonyos betegségek esetében – a D-vitamin” – olvasható Lóri Youmshajekian *A működő gyulladáscsökkentők* című tanulmányában. (Bővebben Szendi Gábor pszichoterapeuta, író, youtuber *Tények és tévhitek* honlapján.)

Szabó Magda – kigyógyulni az írás által

(Folytatás az 5. oldalról)

csak nem képes szelíd szeretettel nevelni ezt a kislányt. Szülei rosszaságának bélyegét süti az ártatlan gyermek homlokára, folyton bünteti, ridegen tartja... Lenke a jellemét formáló présben érzékeny, szomorú, zárkózott, ugyanakkor mindenre és mindenkire figyelő, élénk, tehetséges és cselekvőképes, igaz emberre cseperedik. Jablonczay Lenke való-ságbéli modellje Szabó Magda édes-anyja volt.

Az 1987-ben megjelent *Az ajtó* című regény Kosztolányi *Édes Anna*jának egyféle fordítottja. Az *ajtó*-ban a „gazda”: Magda (író) „öli meg” házvezetőnőjét; míg az *Édes Annában* a cseléd lány gyilkolja meg Víznyeket. Szabó Magda e regényének szerkezetét maga az önvád, a lelkiismeret-furdalás alkotja. „En öltem meg Emerencet” – ilyen fortissimóval indul a „gyónás”. Emerenc Édes Annához hasonlóan kifogástalan, tökéletes házvezetőnő. Kissé bogaras ugyan, de az senkit sem érdekel... Emerencnek egyik havas-hideg télen tüdőgyulladás lesz. Az életéért való végső küzdelmet nem a betegség, hanem az őt ért szégyen miatt adja fel. Szégyenének oka, hogy Magda feltöreti lakásának örökké, mindenki előtt zárt ajtaját. Az ajtó mögül a rengeteg macskával együtt, riasztó szennyében és rendtelenségében is, Emerenc hatalmas szívjósa és szeretetigénye

tárul fel. Emerenc titka, hogy szolgaságát, szenvedéseit, kiszolgáltatottságát és magányát nem kívül viselte, hanem némán, belső szabadsággal, hiszen mindig adni tudott, és hűségesen szeretett.

Az író provokatív módon egyes szám első személyű elbeszélő hősét készíti arra, hogy az olvasók előtt győnjön és szégyenkezzen. A művelt, gazdag képzeletvilágú és kiváltságos, mert szellemi munkából élő író, Magda csak a bogaras öreg cselédet látta Emerencben, s elmulasztotta a lehetőséget, hogy megértse egy tőle függő teljes embert. A feltört ajtó részesíti az olvasót is Emerenc fájdalmában. Amint felvillan előttünk, és szertefoszlik egy megismételhetetlen élet igazsága, átélhetjük a többi regényhős hűledezését, de főleg az elbeszélő hős nő mulasztás- és szégyenérzetét.

Az *ajtó* sikere és a belőle készült 2012-es Szabó István-film világkarrierje Szabó Magdát a rendszer-változás után ismét erős „reflektorfénybe” állította. 2019-re elkészült a *Pilátus* filmváltozata is. Szabó Magda a haszontalan vagy ellenkezőleg, a szükséges, de elmulasztott áldozatvállalás, a hűség és az önazonosság örök érvényű kérdéseit teszi fel, magyar történelmi-társadalmi dimenziókban. Ezek a kérdező művek az olvasókon is kifejtik *heurisztikus* (rátaláló, döntéshozó, problémamegoldó) gyógyító hatásukat.

„Honolulu, az ezerarcú mesefalu”

(Folytatás az 5. oldalról)

Egy fotószünetre megálltunk a Kínai Kalapnál (Mokoli i) is, amely kicsúcsosodó bazaltszik-lájával magasodik ki a tengerből. Köznyelvi elnevezése a kínai emberek kónikus kalapjához való hasonlóságából adódik. Ugyancsak érdekes, sziklaalakzatokban gazdag a La ie Point State Wayside, ahol a szüntelen hullámmás alagutat vájt a vulkanikus sziklába. Az egyik legforgalmasabb talán a Laniakea Beach volt, ahol ismét találkozhattunk a parton pihengető ártatlan teknősökkel.

Ettől a strandtól csak néhány mérföldnyire van Hale iwa városka, amely mindamellett, hogy a szörfözés világfővárosa, egy bájos kis történelmi település, amelyben mintha megállt volna az idő. Ebben a városban tilos a modernizálás, így meg tudta őrizni 19. század végi, ültetvényvárosi jellegét, a múltja ugyanis szorosan összefonódik a cukornád természet-sével, feldolgozásával. Még a helyi McDonald’s logója is ugyanaz, amelyikkel még az 1960-as években látták el, ezért talán egyedülálló a világ legismertebb gyorsétteremláncának történetében. Hale iwához kötődik jelen világutazásunk utolsó nagy kalandja is. A többnyire laza, fürdőzős, kirándulós napjainkat muszáj volt egy kicsit megfűszerezni, így hát feliratkoztunk egy valódi hawaii kalandtúrára. Szó szerint ki-léptünk a komfortzónánkból,

A Kínai Kalap (Mokoli'i)

hiszen, elhagyva a biztonságos parti vizeket, kihajóztunk a nyílt tengerre, ahol sznorkelő felsze-relésünkkel merültünk a víz alá. Ezúttal azonban nem cu ki színes halacskákat vagy holmi ártalmatlan korallakat nézegettünk, hanem az óceán sok száz millió év során kifinomult teremtményeit, a világ tengerek félelmetes csúcsragadozóit, a tőpontosan támadó cá-pákat. Mindezt pedig nem egy biztonságos ketrecbe zárva, hanem szabadon, csaknem érintésnyire a rendkívüli állatoktól. A hullámmozó tengerben egy kötélen kapaszkodva igyekeztünk ellenállni az erős áramlatoknak, miközben kis-vártatva megérkeztek a kíváncsi fenevadak. Testünk minden zugát

elárasztotta az adrenalin. Először csak távolról cserkésztek bennün-ke, majd egyre közelebb merész-kedtek. Szerencsére kis családomra maximális szakértelemmel ügyeltek a búvárfelsze-reléssel ellátott tapasztalt túravezetők, akik ügyeltek arra, hogy ne kerüljünk terítékre, s mire a cápák kedvet kaptak egy kis friss löncshúsról, már vissza is kapasz-kodtunk a bárka biztonságába. Mivel nem lettünk a cápák ele-delei, másnap megkezdhattuk ha-zautázásunkat, nekem pedig megadatott, hogy leírassam, el-mesélhessem a Hawaii-szigeteken átélte rendkívüli élményeinket. Amerika, Hawaii, köszönjük! A viszontlátásra!

Egy német filozófus nevét és egyik tanácsát idézzük.	1.	DUNÁNTÚLI FOLYÓ	ÓSI FEGYVER MŰVET HOZ LÉTRE	GALLY	MAGYAR SZLOVÁK	IGEVEGZŐ-DÉS LEHET FORMA	GABONÁT BETAKA-RÍTÓ	ROSSZÁ TESZ	AKKOR INDUL!	TASZÍT	JUTTAT ORSZÁG-GYÜLÉS HELYE (1717)	ÁLLÍTANAK RÓLA	ALAK, FIZIKUM	SZÉP LENNE, DE ÜRES!	ÉLETÚT
	A														H
	OLASZ NÉVELŐ		CSATÁR-ÖRÖME			HOZZA-TARTOZÓ					BÉLPOKLOSÁG, BŐR-BETEGSÉG				
	A VOLGÁBA ÖMLIK		JÓTÉKONY-KODIK	FOSZTÓ-KÉPZŐ		MESSZE (FRANCIA)			HATLÁBÚ EMBER		GYÓN			KÉTES!	
	TÜZET ERŐSÍT			NŐI NÉV (JÚL. 24.)					OLASZ SZERELEM					NŐI NÉV (AUG. 31.)	
2.	G	VALAHOGY BESZERZŐ	EGYES!	ARRA A HELYRE	AKKOR INDUL!	ZENE PAPIRON				OLASZ ÍRÓ (ALIGHIERI)					EGYE!
KÖVETKEZ-MÉNY						ŐS				GYERMEK GYERMEKE				HÁZAT KESZÍTŐ	
					AZONBAN		FIÓK TAR-TALMA!		TEHÉNHANG		KETTÓS BETŰ		SZÖRNY		
SZÁMUKRA				ESETLEG SZÉK JEL-ZŐJE LEHET	LENT, KENDERT ÜTŐGET		KERESZTŰL		SPÁRGA		PÁROS HARC!		FÚJVA HAN-GOT AD		PISZOK
HUZAL				MELY SZEMÉLY?	FÉL TÍZ			DURVA POSZTÓ			OTTHON ÉL				
ILYEN AZ OGAM ÍRÁS				FELTÉVE	TÁRGYAT FELFOG			ARAB!			OTTHON ÉL				
CSENDES ÉLET!			ÁLLATI TESTRÉSZ				PÓLUS		MÁSHOLLÉT		KIPLING		LAMARTINE		
HEROIKUS			OLASZ IGEN				BESZÉD ATOMJA		FRANCIA ÚT		RÓMAI 51		MINT BENT!	RÉG ÉLT ELŐD	
A NÓTA VÉGE!				TALJÁN	AZ ARZÉN VEGYJELE			BERN FOLYÓJA		NŐI NÉV (AUG. 18.)				LENTI HELYEN	FÉLSZI!
		IPARI TANULÓ				SZLÁV NÉP				NŐI NÉV (MÁJ. 13.)					SZÍNÉSZ (RÉG.)
		A SZEMÉ-LYÉRE				LÁTÓ-SZERV			URÁN, JÓD VEGYJELE		LATIN CSONT		SZOLMIZÁ-CIÓS HANG		A SZERZŐ NEVE (IMMANUEL)
NÖVÉNY ALSÓ RÉSZÉ			SZINTÉN		SZÉT-HULLATÓ				BÁNÁTI FOLYÓ				32 FIGURA JÁTEKA		
FINOMMŰ-SZERÉSZ			ÉPÍTŐ FA-MUNKÁS		ANGYAL-RANG				ERŐSEBB A KIRÁLYNÁL				FORDÍTOTT MŰVÉSZET		
				AZ OTTANI TÁRGYAT			RAJONGVA SZERET					TOLLBA TÖLTÖTTÉK			
				ARAT!			CIN			EBLAK		IZOMKÖTŐ			
TÉLI HÓNAP (RÓV.)			HÁROM (OLASZ)				ESŐ VAN ILYEN		ÍRÁSBAN KÖVETEL				NAGY HAL		
			NAPÓLEON JELE				OLASZ AUTÓJEL		NEVELŐ				KILÓ (RÓV.)		
L.N.J.	M													CÉGFELE (RÓV.)	

Október 30-i rejtvényünk megfejtése: **A színész olyan ember, aki, ha nem róla beszélsz, nem érdekli, amit mondasz.**

Fordulat a megyei bajnokságban: Harasztkerék megelőzte Csíkfalvát

Gligor Róbert László

Helyet cserélt az 5. ligás labdarúgó-bajnokság 1. csoportja tabellájának első két helyezettje, miután a hétvégén az éllovas Csíkfalva hazai pályán botlott Somosd ellen, és csak a mérkőzés hajrájában tudott pontot menteni (3-3) egy már elvesztettnek látszó találkozon, míg a második helyezett Harasztkerék mindhárom pontot begyűjtötte Nyárádgálfalván.

Utóbbi mérkőzésen azonban egyáltalán nem volt egyértelmű a vendégsiker: a Farel nem azt a formát mutatta, amelyet a legtöbben elvártak volna, hiányzott a játékból az akarat, a rámenősség, így az első félidő teljesen középszerű képet eredményezett. A hazai csapat az első játékrész felét emberhátrányban játszotta, mivel a hálóőre nem érkezett meg, így Szilágyi állt be a kapuba, aki meg is állta a helyét, hiszen bravúrosan mentett Osváth és Pintila próbálkozásainál, később Moldovan és Solymossy lövését és Józsa fejesét is hárította. A hazaiak a szünetet jelző sípszó előtt kerültek

Fotó: Gligor Róbert László

helyzetbe, Pál a védelmet átjátszva kapu fölé küldött, de Török lövése is célt tévesztett.

A második játékrészre megérkezett a várva várt kapus, Keresztesi, így Szilágyi visszatért a megszokott sepregetői szerepkörébe, s bár a hazaiak játéka megeléknült, mégis a vendégek dolgoztak ki több helyzetet, de Osváth közeli fejese célt tévesztett, Kecskés éles szögből küldött próbálkozását pedig hárította Keresztesi. A hazai védelem végül a 60. percben végzetesen megingott: Solymossy megszerezett a kapu előtt egy hosszú beadást, és a hálóba tolta (0-1). A vendégek ezután is támadószerepben maradtak: Pintilia fejese a lécen csattant, Moldovan lövését a léc alól kitolta Keresztesi, a 73. percben azonban megduplázták előnyüket, Incze közlelről a hálóba küldte a labdát (0-2). A hátralevő játékrészben csendesedett az iram, s bár voltak lehetőségek itt is, ott is, újabb gól már nem született.

A nyárádgálfalvi mérkőzésen ismét megmutatkozott a me-

Eredményjelző

** 4. liga, II. értékcsoport, 7. forduló:* Mezőgerebenes – Mezőceked 4-0, Gernyeszeg – Mezőpagocsa 1-5, Gör-génysóakna – Nyárádkarácsoni Szikra 1-2, Bátos – Kere-lőszentpál 2-0, Mezőzáh – Alsóidecs 1-2. *Az élcsoport:* 1. Mezőgerebenes 18 pont, 2. Mezőceked 18, 3. Bátos 16. ** 5. liga, 1. csoport, 7. forduló:* Sáromberke – Jedd 4-2, Nyárádgálfalva – Harasztkerék 0-2, Gyulakuta – Nyárádmagyarós 3-2, Déda – Mezőszenrtmárton 4-0, Nyá-rádkarácsoni Jövő – Lövér 5-3, Csíkfalva – Somosd 3-3. *Az élcsoport:* 1. Harasztkerék 18 pont, 2. Csíkfalva 17, 3. Gyulakuta 15. ** 5. liga, 2. csoport, 7. forduló:* Désfalva – Harangláb 0-3, Cintos – Vámosgálfalva 3-1, Gerendkeresztúr – Harcó 5-2, Csittszentiván – Szászbogács 3-3, Mezőtóhát – Egrestő 2-0. *Az élcsoport:* 1. Gerendkeresztúr 18 pont, 2. Harangláb 16, 3. Magyarsáros 13.

Először a felsőházban

Bálint Zsombor

Úgynevezett hatpontos mérkő-zést játszott a Sepsí OSK Voluntari-on a 2. ligás labdarúgó-bajnokság 12. fordulójában, kedden, hiszen mindkét csapat szeretne az első hat között végezni az alapszakaszban, hogy a rájátszásban a felsőházban szerepelhessen. A meccsen vissza-tért Haruť a székelýföldiek kezdő-jébe, játéka jelentősen javította a védekezést, ami végül döntőnek bi-zonyult.

„Meredeken” és az OSK szá-mára kedvezően kezdődött a meccs, Păun már a harmadik percben indí-totta a védők mögé bemozduló Oberlint, aki valószínűleg nem érte volna el a labdát, de Piťian elsodorta a tizenhatos vonalán. Utóbbinak sárga lap, az OSK-nak büntető járt, amelyet Haruť higgadtan értékesí-tett (0-1). Az első hazai lehetőségre a 23. perzig kellett várni, amikor řuteu 18 méteres lövését Ungu-reanu kitornászta a jobb alsó sarok-ból. Az ijedtségre válaszul Păun hosszú labdával indította Oberlint a bal oldalon, aki két ellenfelét befelé kicselezve, nyolc méterről a jobb

kapufa mellett a hálóba helyezett (0-2). A 37. percben egy ellentáma-dás során Oberlin akár háromra is növelhette volna az előnyt, ám a ti-zenhatoson becsúszással szerelni tudták. Közben a Voluntari sem tét-lenkedett, de a steril támadások nem kamatoztak gólban. Félidő előtt Toma előtt nyílt volna lehetősé-g, de Ungureanu gyorsabb volt, mint a védők között indított hazai csatár.

Ahogy rajtolt a meccs, úgy kezdődött a második félidő is: a 47.

percben Guťea betört a tizenhatos jobb oldalvonalán, és mivel Vírtej habozott megtámadni, ballal a hosz-szú sarokba küldte a labdát (1-2). A szépitő gól kijőzanítólag hatott a háromszékiekre, akik – ha megsze-rezték – hosszasan járatták a labdát, időnyerési szándékkal. A 75. percben újabb lehetőség maradt ki a hazai kapunál, kettő az egy elleni ellentámadás során Oberlin lőhetett is volna, ám inkább a passzot vá-lasztotta, amivel színegyedűl hagyta volna Aganovićot – ha pon-tos. A svájci csatár azonban ezúttal sem az átadásai egzakttal tűnt

ki a mezőnyből. A 80. percben, egy szöglet után Vírtej biztosíthatta volna be a sikert, de fejesét Maxim Criřanra kiöklözte, róla pedig kipat-tant a labda. A kihagyott lehetősé-gek a 84. percben szinte megbosszulták magukat, Ion Ghe-orgha 20 méteres szabadrúgását Ungureanu maga elé ütötte, a kava-

rodásban pedig Guťea az ötös sarká-ról rosszul találta el a labdát.

A meccs végéig még Haruť mentő szerelése említhető, aki a 90. percben a tizenhatos vonalán vá-lasztotta el a labdától a betörő Ba-bícot, egyébként azonban az OSK labdabirtoklással múltatta az időt a hatperces hosszabbítás végéig.

A tabella

1. Corvinul 1921	12	10	2	0	21- 7	32
2. FC Bihar	12	8	1	3	25-14	25
3. FC ASA	12	7	2	3	27-15	23
4. Steaua	12	7	2	3	23-17	23
5. Sepsí OSK	12	7	2	3	14-10	23
6. Bodzavásár	12	7	1	4	23-12	22
7. Resicabánya	12	7	1	4	23-13	22
8. FC Voluntari	12	6	4	2	16-11	22
9. Târgoviște	12	6	3	3	22-11	21
10. Jászvásár	12	6	3	3	14-10	21
11. Chiajna	12	6	2	4	23-13	20
12. Afumați	12	5	2	5	16-14	17
13. Slatina	12	3	4	5	13-15	13
14. Karácsonkő	12	4	2	6	11-22	12
15. CS Dinamo	12	2	5	5	11-16	11
16. Újszentes	12	3	2	7	16-24	11
17. Bákó	12	2	4	6	11-19	10
18. Beszterce	12	2	4	6	11-20	10
19. Sellemberk	12	2	3	7	18-21	9
20. Câmpulung	12	2	2	8	8 -29	8
21. Tunari	12	1	4	7	12-23	7
22. Szatmárnémeti	12	1	1	10	10-32	4

Jegyzőkönyv

2. liga, 12. forduló: *FC Voluntari – Sepsiszentgyörgyi Sepsí OSK 1-2 (0-2).*

Voluntari, Anghel Iordănescu stadion. Vezette: Sorin Vădana (Ko-lozsvár) – Alexandru Vodă (Gyulafehérvár), Ionel Dumitru (Gherghița). Tartalék: Valentin Naidin (Turnu Măgurele). Ellenőr: Mihai Iliescu (Craiova), Daniel Pirciu (Pitești).

FC Voluntari: Maxim – Criřan, Dumbrăvan, Piťian (46. Schieb), řuteu (87. Petculescu), Oniřa, Toma (46. Babić), I. Gheorghe, Guťea, Andrei (68. Merloi), Nemec (68. Haită)

Sepsí OSK: Ungureanu – Oroian, Vírtej, Haruť, Techereș, Sigér, Păun, Batzula (85. Silaghi), Nešković (43. Aganović), Heras (74. Matei), Oberlin.

Gólszerzők: Guťea (47.), illetve Haruť (4. – büntetőből), Oberlin (25.). Sárga lap: Piťian (3.), Criřan (65.), illetve Aganović (56.), Păun (83.), Haruť (83.).

Európai focikörkép

** Angol Premier Liga, 10. forduló:* Sunderland AFC – Everton 1-1, Brighton & Hove Albion – Leeds United 3-0, Crystal Palace – Brent-ford 2-0, Burnley – Arsenal 0-2, Ful-ham – Wolverhampton 3-0, Liverpool – Aston Villa 2-0, Man-chester City – Bournemouth 3-1, Nottingham Forest – Manchester United 2-2, Tottenham – Chelsea 0-1, West Ham United – Newcastle United 3-1. *Az élcsoport:* 1. Arsenal 25 pont, 2. Manchester City 19, 3. Li-verpool 18, 4. Sunderland 18, 5. Bo-urnemouth 18.

** Spanyol La Liga, 11. forduló:* Alavés – Espanyol 2-1, Atlético Mad-rid – Sevilla 3-0, FC Barcelona – Elche 3-1, Betis – Mallorca 3-0, Ge-tafe – Girona 2-1, Real Madrid – Va-lencia 4-0, Levante – Celta Vigo 1-2, Real Oviedo – Osasuna 0-0, Villar-real – Rayo Vallecano 4-0, Real So-ciedad – Athletic Club Bilbao 3-2. Az

élcsoport: 1. Real Madrid 30 pont, 2. FC Barcelona 25, 3. Villareal 23.

** Olasz Seria A, 9. forduló:* AS Roma – Parma 2-1, Cagliari – Sassu-olo 1-2, Genoa – Cremonese 0-2, Como – Hellas Verona 3-1, Bologna – Torino 0-0, Inter – Fiorentina 3-0, Juventus – Udinese 3-1, Pisa – Lazio 0-0; *10. forduló:* Fiorentina – Lecce 0-1, AC Milan – AS Roma 1-0, To-rino – Pisa 2-2, Hellas Verona – Inter 1-2, Lazio – Cagliari 2-0, Parma – Bologna 1-3, Sassuolo – Genoa 1-2, Napoli – Como 0-0, Udinese – Ata-lanta 1-0, Cremonese – Juventus 1-2. *Az élcsoport:* 1. Napoli 22 pont, 2. Inter 21, 3. AC Milan 21, 4. AS Roma 21.

** Német Bundesliga, 9. forduló:* Bayern München – Bayer Leverkus-en 3-0, Mainz – Werder Bremen 1-1, RB Lipcse – VfB Stuttgart 3-1, Wolfsburg – Hoffenheim 2-3, Augs-burg – Borussia Dortmund 0-1,

Union Berlin – Freiburg 0-0, St. Pauli – Mönchengladbach 0-4, Heiden-heim – Eintracht Frankfurt 1-1, 1. FC Köln – Hamburger SV 4-1. *Az élcsoport:* 1. Bayern München 27 pont, 2. RB Lipcse 22, 3. Borussia Dortmund 20.

** Francia Ligue 1, 10. forduló:* Le Havre – Brest 1-0, Lorient – Paris St. Germain 1-1, Metz – Lens 2-0, Nan-tes – AS Monaco 3-5, Paris FC – Lyon 3-3, Toulouse – Stade Rennes 2-2, Nice – Lille 2-0, Olympique Marseille – Angers 2-2, Strasbourg – Auxerre 3-0; *11. forduló:* Auxerre – Olympique Marseille 0-1, AS Mo-naco – Paris FC 0-1, Nantes – Metz 0-2, Toulouse – Le Havre 0-0, Lille – Angers 1-0, Paris St. Germain – Nice 1-0, Lens – Lorient 3-0, Brest – Lyon 0-0, Stade Rennes – Strasbourg 4-1. *Az élcsoport:* 1. Paris St. Germain 24 pont, 2. Olympique Marseille 22, 3. Lens 22.

Szoboszlai vezérletével nyert a Liverpool a Real Madrid ellen

Szoboszlai Dominik döntő hozzájárulással segítette elő csa-pata, a Liverpool sikerét a Real Madrid elleni mérkőzésen a Baj-nokok Ligája 4. fordulójában, kedden este: a magyar labda-rúgó-válogatott csapatkapitánya szabadrúgásból Mac Allister fe-jére ívelte a labdát, aki közlelről, Courtois karjai között a hálóba fejeelt. Ezt megelőzően a magyar futballista többször is próbára tette a spanyol csapat kapusát, ő azonban remek napot fogott ki, és Szoboszlai valamennyi lövé-sét hárította.

A Bajnokok Ligája keddi eredményei: Atlético Madrid – Union SG 3-1, Bodö/Glimt – Monaco 0-1, Juventus – Sporting 1-1, Liverpool – Real Madrid

1-0, Olympiakosz – PSV 1-1, PSG – Bayern München 1-2, Tottenham – Koppenhága 4-0, Slavia Prága – Arsenal 0-3, Na-poli – Eintracht Frankfurt 0-0.

Ma magyar és román érde-keltségű mérkőzéseket rendez-nek a labdarúgó-Európa-ligában és Konferencialigában. A máso-dik számú kupasorozatban a ma-gyar bajnok Ferencváros este 10 órától a bolgár Ludogorecet fo-gadja (TV: M4 Sport), a román bajnok FCSB a svájci Basel ven-dége 19.45-től (DigiSport 1, Prima Sport 1). A Konferenciali-gában pedig a CSU Craiova Bécsben, a Rapid otthonában vendégszerepel, ugyancsak 10 órai kezdettel (DigiSport 1, Prima Sport 1).

Az oktatás lehet gyerekbarát is

(Folytatás az 1. oldalról)

Ő az, aki folyamatosan pályázik annak érdekében, hogy a tananyagot korszerű szemléltetőeszközökkel tehessék élvezetesebbé a diákok számára, aki a tanévnnyitókon a száraz „hegyibeszéd” helyett mindig frappánsan, viccesen szól a diákokhoz, és aki az idei tanévnnyitót az iskolaudvarról kivitte a Víkendtelepre, ahol egy családi hangulatú piknikezéssel ünnepelték a viszontlátás örömét.

– Annyira jó látni, amikor egy pedagógus a pályán töltött két évtized után is ennyire szívvel-lélekkel teszi a dolgát. Mindig is a tanári pálya irányába kacsintgattál?

– Nem, gyerekkoromban állatorvos, színész, majd rendőr szerettem volna lenni, akárcsak sok kisgyerek. Később azonban, mivel nagyon szerettem a földrajzt, a németet pedig nagyon értettem, úgy gondoltam, hogy ezen a pályán kellene továbbmennem, így esett a választásom a földrajz-német szakra Kolozsváron, de még akkor sem gondoltam arra, hogy pedagógus legyek, a meteorológusi, valamint a hidrológusi pálya felé kacsintgattam, egészen az utolsó tanévig, amikor eljött a próbatanítások ideje. Annyira jól sikerült az a pár óra, hogy úgy éreztem,

tanulmányi eredményekre gondolok, hanem az emberségre való nevelésre. A szabadidő nagy része azzal telik, hogy pörög az agyam, mit tudnék még kitalálni, mivel tudnám gyerekbaráttá tenni az iskolát. Az elvünk az, hogy minden gyerekre oda kell figyelni, minden gyerek kell érezze, hogy ebben az iskolában őt szeretik. Így született például az ötlet, hogy ha már van iskolarádiónk, ahonnan a szünetekben zene szól, készítettünk egy listát az összes diákunk születésnapjával, és minden nap, a nagyszünet végén a sulirádióban román és magyar nyelven köszöntjük az aznapi születésnaposokat, tanulókat és tanárokat, lejátsszuk a születési dalt mindkét nyelven. Olyan nagy öröm ez a gyerekeknek, hiszen látjuk, hogy ilyenkor gyakran más osztályokba járó társaik is köszöntik őket, pacsiznak velük a folyosón. Az évnyitót, évzárót is igyekszem élvezhetővé tenni, tavaly például egy kis kérdezz-felelek játékkal is megleptem a gyerekeket. Ilyenkor kiemelünk olyan gyerekeket is, akik nem tanulmányi téren értek el kiemelkedő eredményeket, különleges díjakat is osztunk, például annak, aki a legkevesebbet hiányzott, vagy aki a legtöbbet olvasott.

Fotók: Körtesi Sándor

virtuálisan végigsétálnak az adott ország látványosabb részein, így jobban megértik azt, amiről tanulunk. Ugyanakkor van kiterjesztett valóság homokládánk, azaz egy 100 kg homokkal teli láda, amelyen a projektor segítségével szemléltetjük az egyes domborzati formákat, például, ha mélyedést készítenek a gyerekek a homokban, megjelenik a tenger vize kék színben, vagy a

ahol a diákjaink egy kattintásnyira vannak minden információtól, amit meg akarnak szerezni, tehát jogosan teheti fel a kérdést a diák, miért kell megtanulja, mekkora Németország területe, ha csak bemondja a telefonjának a kérdést, és máris érkezik a válasz. Ilyenkor azt szoktam mondani, hogy az általános műveltséget meg a memóriát ma is ugyanúgy kell fejleszteni, ráadásul nem tud

matika, román vagy magyarszakos tanárral.

– A napokban láttam a közösségi oldaladon, hogy igen különleges kirándulásra vitted a „gyerekeid”, a via ferratát próbáltátok ki együtt...

– Gyakran viszem kirándulni a diákjaimat, mert úgy gondolom, a földrajzt úgy lehet igazán megszerettetni velük, ha ellátogatunk együtt a természetbe. Ilyenkor nemcsak sétálunk, hanem mesélek nekik, közeleket elemzünk, felhőket figyelünk meg. Legutóbb két ilyen kirándulásunk volt, az osztályomat felvittem az Isten-székére, az őszi vakáció hétében pedig néhány vállalkozóbb szellemű diákkal, akikről tudtam, hogy megfelelő a fizikai erőnlétük, kipróbáltuk a via ferratát, elvittem őket az Erdélyi-szigethegy-ségbe, ahol három, kezdő szintű vasalt pályán vezettem őket végig. Hámmal, sisakkal, biztonsági rendszerekkel haladtunk végig a szikla oldalán, volt egy „adrenalinúsbabb” kihívás is, amikor két szikla között egy indiánhídon kellett átmenni úgy, hogy egy egyszerű sodronyon lépkedtünk. A tanítás mellett a természetjárás meg a fotózás a másik két hobbim, ezért örülök, ha vannak olyan diákok, akik társaim tudnak lenni ebben. Szoktam fotós tábort, illetve fotós képzéseket is szervezni a gyerekeknek, szerencsére a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivaltól egy, a nemzeti helyreállítási alapnál nyert pályázat révén fényképezőgépeket is kapott az iskola, így eszközeink is vannak.

egye fene, üsse kő, ezt bizony kipróbálom. A kipróbálásból pedig életpálya és egyben hobbi is lett, ugyanis azon szerencsések közé tartozom, akiknek a foglalkozása egyben a hobbi is. Én nem szeretem a monoton dolgokat, a változatosságot, az állandó pörgést, az élettel teli mindennapok a lételemem. Ez a szép része a tanügynek, hogy változatossá tudom tenni a saját munkásságomat, valamint a diákok mindennapjait. Az utóbbi időben szerencsére egyre inkább szabad kezdet kapunk mi, pedagógusok abban, hogy hogyan és milyen eszközökkel tanítsunk.

– Tavaly nemcsak a közösségi oldaladon, a sajtóban is pozitív példaként mutatták be a tanévvezető beszéded, melyben frappánsan, humoros „iskolai szabályokkal” köszöntötted a diákokat, tanárokat, szülőket, az idei tanévkezdés pedig rendhagyó módon, a Víkendtelepen, délután egy családi piknikként zajlott. Mi ösztönöz arra, hogy más légy, mint a megszokott, másként viszonyulj a diákokhoz, az iskolai mindennapokhoz?

– 2014-ben azért vállaltam el az igazgatói tisztséget, mert hittem abban, hogy jobbá tudom tenni az iskolai létet a pedagógusaink és a diákjaink számára. Nemcsak a diákoknak, az iskola minden egyes dolgozójának jókedvvel kell bejárnia ahhoz, hogy eredményeket tudjunk felmutatni. És nemcsak a

– Mindemellett folyamatosan pályázol újabb és újabb izgalmas, innovatív eszközökre...

– Nagyon sok ötletem támadt az évek során, és szerencsére ezek közül már sokat sikerült is megvalósítani: ilyen a két kültéri osztálytermünk, egyik babzsákokkal, a különféle pályázatok révén beszerzett eszközök, van óriássakkunk, óriásmalom, vannak függőágyaink az udvaron, hintáink – mozgássérült gyerekek számára is. A szünetekben igyekszünk a gyerekeket kicsalogatni a szabadba. Nálunk szigorúan tilos a telefonhasználat, szünetben is, de úgy gondolom, ha már elveszünk tőlük a kutyut, valamit kínálnunk kell cserében, hogy élvezhetővé váljon a szünet. Emiatt az udvaron engedélyezett a labdajáték, illetve az újabb hóbort, a kendamadama is, mi több, novemberben kendamaversenyt is tervezünk. A tornaterem külső falára felszereltünk egy mászófalat, minden szünetben sorban állnak előtte, holott már több mint egy éve megvan.

Igyekszünk minden pályázati lehetőséget kiaknázni, hiszen így tudunk építkezni. Egy nyertes projektnek köszönhetően VR-szemüvegeket vásároltunk, amelyeket az oktatási folyamatban hatékonyan használunk. Nincs olyan tantárgy, amit ne lehetne ezekkel élvezhetőbbé tenni. Például ha földrajzból tanulunk egy adott országról, a gyerekek felteszik ezt a szemüveget, és

magas hegységek tetején a hó fehér színben. Ezzel szoktam az országok körvonalait, domborzati formáit is szemléltetni, a gyerekek maguk formálják ezeket, és amit a két kezükkel készítenek el, az sokkal jobban rögzül bennük.

Egy különleges vetítő beszerzésére is pályázatot nyertünk, csak még nem kaptuk meg rá a pénzt. Ez a tornateremben kap majd helyet, és ötvözni fogja az elméleti tudást a mozgással, egy mozgást érzékelő fallá varázsolja a tornaterem fehérre festett falát, amint a gyerekek a labdával dobálják a fal bizonyos pontjait, közben matematikai műveleteket kell elvégezzenek, vagy éppen angol szavakat kell sorrendbe helyezni.

– Az innovatív eszközök, ötletek, az ezek iránti nyitottság a pedagógusok részéről – ez lenne a kulcsa annak, hogy a mai, egyre inkább a virtuális térben élő gyerekek számára élvezhető legyen a tanulás, az iskolában töltött idő?

– Manapság pedagógusként az egyik nagy kihívás az, hogy hogyan nyújtsunk olyat a gyerekeknek, ami más, mint amit a digitális világ nyújt. Egy olyan világban élünk,

Nyomozás indult háborús bűncselekmények miatt

Újabb heves orosz támadás Ukrajnában

Az orosz hadsereg 7 különböző típusú rakétával és 130 csapásmérő, valamint álcadrónnal támadott ukrajnai célpontokat keddre virradóra, az eddigi adatok szerint egy ember meghalt és többen megsebesültek, valamint károk keletkeztek az infrastrukturális létesítményekben – közölték katonai és helyhatósági források jelentései alapján ukrán hírügynökségek és hírportálok.

A légierő parancsnokságának keddi Telegram-jelentése szerint a légvédelem 92 drónt lelőtt, illetve rádióelektronikai eszközök bevetésével eredeti pályájukról eltérített. A közlemény szerint 14 helyszínen a rakéták mindegyike és 31 drón célba talált. Egy 65 éves nő meghalt, több mint tíz ember, közöttük két gyerek pedig megsebesült az éjszakai légitámadásban Dnyipropetrovszk megyében – jelentették Vladiszlav Hajvanenko megbízott katonai kormányzó Telegram-csatornájára hivatkozva ukrán hírforrások. A támadások következtében kigyulladt egy kávézó, egy családi ház és egy autó, 12 lakóépület megrongálódott. Az orosz megszállók célzottan megtámadtak

egy beteget szállító mentőautót a Dnyipropetrovszk megyei Nyikopolban – jelentette az ukrán katasztrófavédelem sajtószolgálatát idézve az Interfax-Ukrajina hírügynökség. Három mentős megsebesült, a beteg sértetlen maradt, őt a katasztrófavédők szállították kórházba. Hajnalban orosz drónok csapást mértek Harkiv külvárosára, hat ember megsebesült, lakóházak és infrastrukturális létesítmények rongálódtak meg – jelentette a megyei ügyészség sajtószolgálat a Telegramon. Háborús bűncselekmények elkövetése miatt előzetes nyomozás indult. November 4-én éjjel Odessza régióban az orosz erők két hullámban is tömeges dróncsapásokat mértek az energetikai és kikötői

infrastruktúrára – közölte Oleh Kiper, a megyei katonai közigazgatás vezetőjének jelentése alapján az Interfax-Ukrajina hírügynökség. A legtöbb ellenséges célpontot megsemmisítették, azonban a polgári kikötői és energetikai infrastruktúrát is találatok érték – jegyezte meg Kiper.

Közben negyven ukrán drónt lőtt le Oroszország légterében a légvédelem az éjszaka folyamán – közölte szerdán az orosz védelmi minisztérium. A tárca szerint a legtöbb repülőgép típusú, pilóta nélküli repülő szerkezetet, zám szerint 11-et a voronyezsi, nyolcat a rosztovi, hatot-hatot pedig a kurszki régió és a 2014-ben elcsatolt Krím felett semlegesítettek. Vlagyimir elővárosában, amint azt Aleszandr Andrejev kormányzó közölte, károk keletkeztek az energetikai infrastruktúrában. Szaratov és Jaroszlavl repülőterén ideiglenes forgalomkorlátozást vezettek be. (MTI-híresszefoglaló)

Téli előkészületek

Kötelező a vízórák szigetelése

Fagypont alatti hőmérsékletű időszakok kezdődnek, ilyenkor kötelező a vízórák szigetelése, mely néhány egyszerű intézkedéssel megoldható – tájékoztatja fogyasztóit az Aquaserv vízszolgáltató vállalat.

– Amennyiben a vízóra egy aknába van beszerelve, ellenőrizni kell, hogy a fedélszerkezet megfelelően zár-e, illetve, hogy nem szivárog víz az aknába.

– A vízakna kibélelhető szigetelőanyagokkal – például ásványi vattával, habszivaccsal, textiliákkal. Ügyeljenek arra, hogy a szigetelési művelet közben ne sérüljön a mérőműszer, illetve a zárjegy.

– Szigeteljék a mérőműszerre rácsatlakozó vezetékeket, csapokat és csatlakozókat is.

– Amennyiben a mérőműszer pincébe vagy gépházba van beszerelve, ellenőrizni kell, hogy a nyílászárók legyenek csukva, ezáltal a huzat képződését védjük ki. – Amennyiben a mérőműszer mégis elfagy, kérjük, ne használja az olvasztáshoz forró vizet vagy nyílt lángot.

– Amennyiben felmerül a mérő-

műszer elfagyásának gyanúja, az Aquaserv vállalat hibaelhárító központjához kell fordulni, telefon: 0265-208-888.

Az ügyfelekkel kötött szolgáltatói szerződésbe foglalt feltételek szerint, a 8.9 számú paragrafus alapján minden fogyasztó köteles biztosítani a bekötőcsőre szerelt mérőműszer épségét, az elfagyás elleni védelmet, mennyiben ez a felhasználó területén van felszerelve, ugyanakkor köteles a belső víz- és csatornahálózat berendezéseit karbantartani és javítani.

Amennyiben megállapítást nyer, hogy a mérőműszert elfagyás okozta károsodás miatt cserélni kell, ennek költségeit – a szolgáltatói szerződés 8.13 paragrafusának előírása alapján –, mind a munkálatokat, mind az új műszert teljes egészében az ügyfél köteles fedezni.

DORA KÓRHÁZ

Teljes körű ellátás
az egész családnak!

Szemészet

Gasztroenterológia

Kardiológia

Fül-orr-gégészet

Érsebészet

Tüdőgyógyászat

Plasztikai sebészet

SPITAL DORA OPTICS

www.doraoptics.ro

0771 195 340

Spălătorie și detailing auto

autómosó és -kozmetika

– külső-belső tisztítás
– kárpittisztítás, polírozás, viaszozás

Marosvásárhely
Predeal u. 97 sz.

Telefon: 0265/223-902
0740-393-060

Marosvásárhely 88.0

Segesvár 104.3

Szászrégen 94.7

Szováta 102.0

A hirdetési rovatban megjelent
közlemények, reklámok tartalmáért
a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

SZOLGÁLTATÁS – ÜZLETI AJÁNLAT

OPTIKAI TECHNIKUSI MUNKAKÖRBE keresünk frissen érettségizett munkatársat betanításra. Érdeklődni a következő telefonszámon: 0723-244-200. (sz.)

KÜLÖNFÉLÉK

VÁLLALUNK: háztetőkészítést cserépből, lemezből; szigetelést, festést, kisebb javítást. Tel. 0745-680-818, Csaba. (26889)

IDŐS HÖLGY (fennjáró), bevásárlásra és takarításra keres egy megbízható, magyarul is jól beszélő bejárónőt heti két-három alkalomra, 9-től 14 óráig. Tel. 0744-635-336. (p.-l)

KIÜRESÍTÜNK lakást, alagsort, elhordunk bútort, ruhaneműt, vállalunk egyéb szolgáltatást. Tel. 0770-620-599. (26898)

VÁLLALJUK házak, lakások kiürítését, elhordunk limlomot, fölösleges dolgokat 3,5 tonnás teherautóval. Tel. 0747-816-052. (26898)

TÁRSKERESÉS

EGYEDÜLÁLLÓ, nyugdíjas férfi (72/185/82) hozzá illő nőt keres. Tel. 0748-318-337. (26955-l)

MEGEMLÉKEZÉS

Fájó szívvel emlékezünk
id. TANÁSZI SÁNDORRA
halálának 5. évfordulóján.
Emlékét őrzi felesége, két fia és családjuk, valamint a közeli és távoli rokonok.
Nyugodjon csendesen! (26931-l)

MOZAIK

#NAPISZINES

MŰSORVEZETŐ-SZERKESZTŐT KERES A MOZAIK

JELENTKEZÉSI HATÁRIDŐ: 2025. NOVEMBER 10.
ALLAS@ERDELY.TV

ETV ERDÉLY TV

**Mi idén nem árat, hanem
SZÍNVONALAT EMELÜNK!**

Keresse a lapárosoknál és
az ismertebb könyvesboltokban,
vagy rendelje meg online
a www.magyarlapok.ro oldalon!

www.facebook.com/SzekelyKalendarium

**Újdonságok a
Kobak könyvesboltokban:**

**Anna Jonas
A csokoládés
lány**

**HAN KANG
GÖRÖG LECKÉK**

**Han Kang
Görög leckék**

Marosvásárhely, Győzelem tér 18.szám
Szászrégen, Mihai Viteazu út 15.szám

XIX. TIBERIUS FESTIVAL

LISZT FERENC CHAMBER ORCHESTRA

Boundless Music | Transylvanian Tour

IN MEMORIAM IETTMAN ZSOLT

Kulturpalota
Marosvásárhely
November
9-16
Noiembrie
Palatul Cultural
Târgu Mureș

ora **19⁰⁰** óra

Intrarea liberă
Ingyenes belépő
Free entrance

Graphics by Gabriel Rusu

Invitați / Meghívottak / Guests

Liszt Ferenc Chamber Orchestra (HUN)
Cristina Gomez Godoy | oboe (ESP)
Munkácsi Dóra | piano (ROU)
Lakatos György | bassoon (HUN)
Dósa Etele | clarinet (SUI)
Tiberius quartet (ROU)
Bordos Kinga | piano (ROU)
Nelu Storojenco | cello (ROU)
Fejérvári János | cello (HUN)
Marley Erickson | violin (USA)
Angletten quartet (NED)

Czumbill Bernadette | piano (ROU)
Anastasia Safonova | piano (RUS)
Kostyák Előd | cello (ROU)
Kiss Péter | piano (HUN)
Béres Melinda | violin (ROU)
Cristophe Alavarez | piano (FRA)
Szekely Attila | piano (GER)
Nagy Krisztina | piano (ROU)
Skultéty Mátyás | cello (HUN)
Breno Seifert | piano (BRA)
Bordos Csilla | piano (ROU)
Filip Papa | cello (ROU)
Francis Gallagher | violin (GBR)

Schwartz Zoltán | violin (HUN)
Luisa Sello | flute (ITA)
Szabó Hunor | horn (HUN)
Raluca Rad | piano (ROU)
Horváth Edith | piano (ROU)
Wanderer quartet (HUN - JPN)
Artillan trio (GER - SWE - LTU)
Orbán Katalin | cello (GER)
Tomasz Máté | cello (HUN)
Kostyák Márton | bass (ROU)
Sántha Huba | piano (ROU)
Csöke Noémi | piano (HUN)
Frank van de Laar | piano (NED)

FONTOS TELEFONSZÁMOK

- Központosított ügyelet
(Rendőrség, Tűzoltóság, SMURD,
Csendőrség, Mentőállomás): 112
- Rendőrség - 0265/202-305
- SMURD (betegekkel
kapcsolatos információk) - 0265/210-110
- Sürgősségi szolgálat:
- gyermekeknek - 0265/210-177
- Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal
- 0265/268-330
- Prefektúra - 0265/266-801
- Maros megyei RMDSZ - 0265/264-442
- 0265/262-907
- Gyulafehérvári Caritas, otthongondozó szolgálat, 8–16
óra között: 0736-883-110
- Procardia Egészségügyi Központ
- Orvosi rendelők: M. Eminescu u. 3. sz.:
- 0265/210-087
- Fizioterápia: Arany János u. 46. sz.:
- 0730-545-646
- Optika-Optofarm
- 0265/212-304
- 0265/312 436
- 0265/250-120
- 0265/263 351
- Optolens szemsebészet - 0265/263-351
- Dora Optics
- 0733-553-976
- 0733-553-976
- DIGI
- 0365/400-401
- 0365/400-404
- Áramszolgáltató vállalat - 0800-500-929
- vidék - 0265/929
- Delgaz Grid
- 0265/200-928
- 0800/800 928
- Aquaserv:
- hideg víz-csatorna - 0265/215-702
- közönségsszolgálat - 0265/208-888
- központ - 0265/208-800
- 08008 208-888
- Fogyasztóvédelmi hivatal - 021-9551
- Vasútállomás - 0265/236-284
- Vili Kft.: temetkezés, segélyintézés
(0-24 óra), professzionális balzsamozás
Nemzetközi halottszállítás - 0265/215-119
- 0744-282-710
- Alkony Kft. temetkezés (24 ó.)
- 0265/263-865
- koporsók, kellékek, - 0745-606-215
- koszorúk - 0745-606-269
- halottszállítás - 0758-047-604

**Méltányos reklámdíj fejében
állandó szereplője lehet
a FONTOS TELEFONSZÁMOK
rovatnak.**

**Várjuk jelentkezését
a 0265/268 854-es telefonon.**